

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an . . . 14— "
 Pe 3 luni . . . 7— "
 Pe o lună . . . 2-40 "
Numărul poporal:
 Pe un an . . . 4— Cor.
 Pe jumătate an . . . 2— "
 Pentru România și
 America . . . 10— franci.
Numărul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe an
 40 franci.

ROMÂNUL

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Batthyányi Nrul 2.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.

Mulțămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 filerl.
Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Telefon pentru oraș, co-
 mitat și interurban Nr. 730.

Pavel Ciucurel

— Răspuns la scrisoarea unui țaran — dar mai cu seamă pentru cărturari —

de dr. VICTOR BONTESCU

Iar pe când eu mă muncesc aci, la masa de scris, frământându-mi îndoiala sufletului ș'a minței, cum să-mi aștern, pe filele albe, sbuciumarea atâtor gânduri — colo departe, vre-o câteva poștii spre miazăzi dela Timișoara, în satul cea mare, cu ulițe largi, cu case curate și cu muncitori cinstiți, din cercul Rittbergului — își poartă truda vieții un alt om. E fratele Pavel Ciucurel.

Și pare că-l văd. Aievea. Cum își rotește ochii prin largul curței, ca să vadă ce-i de făcut și ce-i de dires. Și cum trece la grajd și la șură, ca să vadă, că ș'acolo totul și toate-s în rânduială. Că ieșit-au boulenii destul de vânjoși, din treutatea iernărei. Că rotilelor plugului, nu le lipsește vre-o spiță. Că tășelor fierului lui, nu li-a rămas vre-o știrbitură. Și câte alte gânduri nu le are muncitorul pământului. A tresărit doar printre negura subțire o rază luminoasă. Iar pământul începe să abureze mai cald. Sosește primăvara. Și glia dornică de rod așteaptă prinusul muncii, ca să poată rodi belșugul.

Și par' că-i resimt aievea, tresărirea inimei. Cum abia așteaptă, să-și aștearnă holdele iarăși întinsul de muncă, ca să-și scrie și el din nou scrisoarea aceea, cea mai măiastră și de laudă cea mai vrednică, scrisoarea brazdelor negre adânci, scrisoarea pământului, în urma căreia rodește pâinea cea albă, pe mesele noastre.

Dar vine de-odată o boare mai rece de vânt. Și seninul cerului se învâluie iarăși în negure sure. Primăvara întârzie.

Și pare că-l văd. Aievea. Pe fratele Pavel Ciucurel. Cum intră în casă. Cum îl întâmpină iubitoarea nevastă. Cum tresare, muncit de un gând. Cum își trimite la un duchian soția. Ca să aducă o coală de hârtie. Să scrie. Că e meșter mare fratele Pavel Ciucurel, nu numai în scrisul cu fierul luciu al ascuțitului de plug — dar e meșter neasămănat și al scrisului cestuilalt, al înșiruirii vorbelor calde pe cuprinsul încăpător al filelor de hârtie.

Și par' că-l aud. Aievea. Scârțâitul condeiului. Pe luciul coalelor albe. Cum îmi scrie *El*, cea mai frumoasă scrisoare, ce-am primit-o vreodată. *Cea mai frumoasă oglindă a sufletului plugarului român, ce a dată mi-a fost, să mi-se înfățișeze cândva, ochilor, inimei și minței.*

Urmeze. Așa cum *El* mi-a scris-o.

Din cuvânt în cuvânt: *Semlacul-mare. Dela un plugar. Pavel Ciucurel.*

*

Iubite și stimate D-le Dr.

Tainice amintiri mă leagă de numele D-tale. Și după o luptă de cugete, să vă scriu, sau nu — dragostea mi-a zis — scrie dară.

Timpul, care toate le șterge, a șters și vre-o parte din gândurile D-tale, de acele zile îndălțătoare, când ne erați candidat de deputat. Știu, că aveți și alte ocupațiuni arzătoare și despărțindu-ne ani întregi de atunci, se poate, că întru câțva ni-ați dat uitărei... Dar pentru mine neșterse vor rămânea unele din acele ciasuri... Figura persoanei D-tale e adânc săpată în mine și mi-e o luxoasă podoabă a inimei.

Mi-s abonat al foii Tribuna. De un timp, o cetesc, o frunzăi, unde e vre-o mișcare, sau ținută națională... Cu un gol în suflet căutam numele ce îl doresc atât de mult. În zadar. Nu văd nimic. Și nu'mi puteam explica, ca să mă pot câțva liniști...

Astăzi, deschid foaia, cetesc adunarea dela Arad. ajung la oaspeții veniți de departe, d-nii Lucaciu, Vlad, Bontescu... La vederea numelui din urmă, condeiul meu e slab a descrie acele momente surprinzătoare. Cu un oftat dureros privesc acest nume iubit... Stoluri de amintiri mi se oglindesc înainte, par'că un ochian misterios îmi aproprie trecutul de atunci, atâta de limpede privesc acea persoană, de care mi-am legat atâta credință.

Cu capul răzimat pe mâni, stau aiurât... și... și nu mai știu ce-am gândit . . .

Un glas aproape, plângător, îmi zice... Iară cetești tu ceva jelos. Tresar odată. Imi văd și eu slăbiciunea. Nevasta îmi zice mai departe: Lasă-te nu zimbi, că văd, că ți-s ochii plini de lacrimi. Cetește-mi și mie. Cetește-mi, să știu ce-ai scriat aicea. Nu vrei?! Bine. Lasă că îmi cetește Eva. Dar până vine ea dela școală o iau asta la mine... ca să nu te mai văd trist. O împătură și-o bagă în sân... Bine faci zic eu. Dar pune-o la inimă și te du la duchian și 'mi adă o coală de hârtie.

Și luând condeiul, v'am scriat aceste rânduri. Că am făcut bine, ori ba, nu știu. Mă mângăie însă nădejdea, cunoscând simțurile nobile ale D-tale, cred că

simplică scrisoare a mea, va fi primită cu aceeași dragoste, cu care am scriat-o eu.

Rog, pe D-zeu, ca lângă dragostea, ce-o nutriți pentru noi, D-voastre, toți fruntașii neamului, să ve dea și putere, să puteți purta steagul mântuirii noastre și să risipiți acea negură amenințătoare, ce fâlfăe de-asupra noastră și nevăzut cerne mereu, pe valea taberei noastre. Cu durere, mulți lacomi, gustând or călbăgiat din șirurile noastre.

Unire, curaj și înțelepciune să vă dea Dumnezeu.

Te salutăm cu neșarmur respect.

Semlacul-mare în 23/II 1911.

Al D-tale

Pavel Ciucurel.

*

Atât e scrisoarea. Iar când o primisem, m'a podidit o lacrimă, citind-o. Iată-l, mă gândiam, pe unul dintre aceia, cari meșteri necunoscuți ai încetluirei cuvintelor... din mintea și din sufletul cărora s'au zămislit atâtea nestimate, ale poeziei noastre populare. Iată-l pe unul dintre aceia, din sângele inimei cald al cărora a tresărit odinioară și versurile, că

„Jele-i Doamne cui și cui

„Jele-i Doamne codrului,

„De armele Iancului...

„Că le plouă și le ninge

„Și n'are cine le 'ncinge..."

Ș'am citit-o și recitit-o din nou. Și par'că la fieștecare al ei cuvânt îmi tremura ceva în inimă, ceva fiornic de dulce... și o simțiam aievea, *era dragostea neamului*. Și parecă fieștecare al ei cuvânt îmi picura ceva cald în suflet, ceva ca picurii limpezi ai apei poveștilor, dătători de viață nouă... și o simțiam aievea, *era nădejdea vie a norocului neamului*.

Pavel Ciucurel, iubitul meu frate. Îți mulțumesc ție, cu cea mai fierbinte mulțumită a inimei pentru toată dragostea, ce tresaltă din șirele tale. Atâta răsplată avem și noi, cești muncitori pentru binele neamului, când vedem, că scriitori aci la gazete, ori grăitori în adunarea poporului — colo departe, sute de poștii de noi — tresare înțelegătoare o inimă măcar, tremurând cuprinsă de aceleași doruri, pornită de aceleași îndemnuri curate. *Pavel Ciucurel*, iubitul meu frate, mare mulțumită îți aduc, căci mare este răsplata, pe care mult meștera ta scrisoare mi-a dat-o. Iar nevestei spune-i, că de multe ori să-și mai deschiză încă chiotoarele sânelui, ca să bage

acolo gazeta, până ce-a veni dela școală Eva, fecioara voastră iubită. Iar pe ea o sărut, pe ochii cumiți și pe fruntea senină și să vi-o trăiască Dumnezeu.

*

Era la anul 1906. Pe după sărbătorile Paștilor. Erau alegerile de deputat. Iar pe mine mă bătuse vântul și porunca comitetului, în cercul Rittbergului ca candidat. Eram o seamă de tineri, cu pletele lungi și cu inimi aprinse și pornisem, să cucerim — nu cercul — dar inima fraților. Șaveam o singură armă: *puterea cuvântului* și o singură pavază: *dragostea adevărului*. Și eram cu toții pentru data dintâi și necunoscuți prin părțile locului. Dar *căderea celui dintâi cuvânt și tresărirea celei dintâi lacrimi, ne-au vrăjit între frați*. Acolo, în *Semlacul-mare*, i-am strâns pentru întâia dată mâna fratelui *Pavel Ciucurel*. Iar de-atunci nu l-am mai văzut. Și poate, dacă m-ați întreba de ochii lui, ori de căutătura feței, ori de purtarea glasului, ori dacă ași sta să-l întâlnesc, poate nu l-ași mai ști — dar dacă mi-ar stringe încă odată mâna, pe nevăzute chiar și i-ași simți cutremurul inimei, ași putea să jur cu de-a bună seama, că el e... fratele dulce al dragostei mele: *Pavel Ciucurel*.

Și bătaia sorții a voit, că atunci la alegerea aceea, să cădem. Cu câteva zeci de voturi numai. Și vitregia sorții a voit, că de pe vremea aceea să nu ne mai întâlnim. Iar o *întâmplare nenorocită de-atunci*, avuse urmarea, că El nici măcar de vestea numelui meu, să nu mai auză. Și Dumnezeu îmi vede sufletul: de scaunul necâștigat al deputăției nu mi-a părut rău nici odată... *Am câștigat doar un suflet!*

*

Mă doare însă altceva.

Înzadar căutase, fratele *Pavel Ciucurel*, dela 1906 încoace, frunzărind „*Tribuna*“... „*cu un gol în suflet numele, ce îl doria atât de mult... înzadar, nu vedea nimic... Și nu-și putea explica, ca să se poată câțva liniști...*“

Înzadar, căci „*Tribuna*“, dela 1906 încoace, în urma acelor *nenorocite întâm-*

plări, de care mi-e greu să vorbesc, mi-a retăcut numele, ori unde am luat și ași fi luat parte, ca pân' atunci așa și de atunci încoace, la „*vre-o mișcare sau ținută națională*“ Pentru „*Tribuna*“ eu n'am mai existat, de-atunci încoace, până acum la adunarea cea mare din Arad. Și mă făcuseră atent, la faptul acesta, prieteni și cunoscuți. Dar, iarăși D-zeu îmi vede sufletul, nu m'am mâhnit.

Eram și prea mândru de fire. Și mă gândeam: *împlinirea datoriei e nevrednică, dacă mai așteaptă și laude*. Iar acum văd c'am greșit. În urma retăcerii numelui meu din partea „*Tribunei*“, văd, că *dela 1906 încoace, un suflet cinstit și curat, legat de sufletul meu, cu puterea nestrămutată a dragostei și a adevărului, sufletul mare a fratelui Pavel Ciucurel, a fost 5 ani de zile prada zbu- ciumului și a îndoelii, că oare eu... eu, de care el, „și-a legat atâta credință“, împlinitu-mi-am oare datoriile față de neam?*

Și zbu- ciumul inimei lui, e ceea ce mă doare.

*

Și îndoiala sufletului lui mă face să scriu acum, ceea ce, — Doamne, Tu, care pătrunzi adâncimile inimei fiește căruia, o vezi — cât de mult îmi cade de greu, s'o aștern pe hârtie, ca să nu pară cumva, că nu de dragul adevărului și-al dragostei vecinice scriu, ci de înălțarea mârșavă a mării mele.

Oameni buni! Ori nu vedeți voi, că solidaritatea legăturilor noastre, dintre frații aceluiași sânge, aceleiași limbi și aceluiași neam — nu se face și nu se poate face, în baza statutelor numai și a regulamentelor de organizare, ci ea se cetluiește indisolubilă dela suflet la suflet, cu puterea dragostei și a nețămuritei încrederi?!

De sufletul meu e legat un singur suflet, al fratelui *Pavel Ciucurel*, de azi înainte a inimei mele. De sufletul vostru sunt legate sute. De sufletul altora, sute și mii. Iar pe noi, pe toți ne va lega iarăși

unii de alții, aceeași dragoste și încredere nețămurită.

Oameni buni. Ori nu vedeți voi, că restrîștea vrăjmașelor vremuri, cât venin și câtă îndoială a picurat în sufletul atâta de dornic de dragoste și de frățescă încredere, al poporului românesc?! Săpa-ți-i și acest mic fărâm de dragoste și de încredere, ce i-a mai rămas și ați surpat temelii lucrătorilor împreună.

Oameni buni. Pe mine m'ați retăcut 5 ani de zile. Din vina nu știu cui. Și nu m'a durut. Dar acum mă doare. Durerea îndoelii, celui mai dulce frate al meu, *Pavel Ciucurel*. Dar pe alții, cu adevărat fruntași ai neamului, jertfitori zilnic și fără de preget... voi zilnic i-ați bârfit și i-ați vorbit de ocară, zicând tot cuvântul rău, împotriva lor... Conteniți, căci de inima lor sunt poate legate sute și mii de suflete curate și cinstite, ca al lui *Pavel Ciucurel*. Conteniți, că retăcerea, dacă îndoeste sufletul, bârfirea zilnică, de sigur îl zdrobește.

Oameni buni. De dragul inimei cinstite a lui Pavel Ciucurel, încetați!

O singură armă mai avem: *încrederea dragostei*. Doar n'o să ni-o pângărim și aceasta?!

„*Unire, curaj și înțelepciune să vă dea D-zeu*“.

Și le-am scris aceste toate — nu din dorul mării, nici al cărteii, ci al dragostei și ca:

„*Ex uno discite omnes!*“

Problema națională în Austria și art. XIX

de dr. Mihai A. Popovici

V.

Cine suferă în ultima consecvență în urma desgustului neînterupt? Fără îndoială că pacea obștească și siguranța statului. A fost deci un tact politic de prima ordine când s'a recunoscut necesitatea aplicării practice a art. XIX cel puțin în instrucția poporală. Prin interpretarea practică s'a ajuns în Austria acolo, că nu numai comunele curat naționale sau locuite de o mare fracțiune națională, își pot face instrucția poporală în limba națională, ci și minoritățile mai mici ale deosebitelor națiuni.

Cetind pe „Don Carlos“ în traducerea lui Coșbuc

(Amintiri)

De dr. Horia Petra-Petrescu.

Am cetit în timpul din urmă traducerea lui „*Don Carlos*“ de Schiller, de poetul nostru Gheorghe Coșbuc.

Sunt multe de spus despre traducere. Unele pasagii au reușit bine, altele binișor, alte pasagii au fost lăsate afară.

Faptul din urmă să nu i se ia în nume de rău poetului. Traducerea e făcută pentru scena „Teatrului Național“ din București, va să zică pentru o reprezentație într'o seară.

Gândiți-vă acum: Don Carlos are în original 5370 de rânduri. Grozav de mult pentru o reprezentație! Nici chiar scenele germane mari nu încearcă reprezentarea „poeziei“ acesteia „dramatice“ în întregime, decât foarte rar și câștigă și atunci convingerea, că o astfel de reprezentație e obositoare, atât pentru public, cât și pentru actori.

Dar nu vreau să dau o analiză a piesei*) și nici o recenzie a traducerii. Alt moment vreau să remarc de rândul acesta.

După cum spuneam, chiar teatrele mari germane dau pe „*Don Carlos*“ redus. Chiar Schiller a pus la dispoziția directorilor de teatru două prelucrări, una în proză, alta în iamburi, în dimensiuni mult

*) Traducerea a apărut în „Bibl. Teatr. Național“ No. 10 — costă 50 b.

mai mai mici. Prelucrarea în versuri da la o parte cam 2000 de rânduri.

„*Deusches Theater*“ din Berlin s'a încercat să aducă pe „*Don Carlos*“ în două seri — dar încercarea aceasta n'a prins rădăcini, din motive, cari se înțeleg foarte bine. E greu să întrerupi o acțiune închiegată printr'o pauză de 24 de ore și să ai — totuși — impresia unui complex bine definit.

Am asistat și eu la un *experiment cu „Don Carlos*“. Despre aceasta vreau să scriu în articolul de față.

Eram în Viena, în anul când s-au împlinit 100 de ani dela moartea lui Schiller. (1905.) Sărbări comemorative din belșug. Intre acestea a fost și încercarea directorului de pe atunci a „*Burg-Theater*“-ului, Paul Schletter, de a da pe „*Don Carlos*“ în întregime, într'o *singură* seară, mai bine zis, într'o noapte. 5370 de versuri într'o singură noapte!

„*Burg-Theater*“-ul, după cum se știe, este și astăzi una din cele mai de seamă scene germane. Are în istoria teatrului german o importanță epocală, cei mai mari artiști dramatici și-au arătat marea lor talent pe scena aceasta și luptele cele mai crâncene, între comedia extemporată și între piesele teatrale scrise de autori de seamă, s-au dat tot aici. Teatrul acesta, subvenționat din greu din partea domnitorului, își ține drept o datorie de onoare să pășească în fruntea instituțiilor similare și voia să presteze ceva nou și cu ocazia jubileului lui Schiller.

Reprezentația s-a început la 6 și 1/2 seara

și a ținut până după miezul nopții, până la 12 și 1/2. Șase ceasuri încheiate! Cu o pauză mai lungă după actul al 3-lea. Gândiți-vă, că cea mai lungă piesă teatrală, care se joacă, nu poate trece 4 sau 4 ceasuri și jum., ca să nu obosească. Dacă este mai lungă, sau se eliminează părțile neesențiale și aici zace marea greutate! Eliminarea aceasta este în mod fatal individuală! — sau nu se joacă de loc. Două exemple tipice, pe lângă „*Don Carlos*“: „*Faust*“ de Goethe (mai cu seamă partea a doua) și „*Cromwell*“ de Victor Hugo, care are 6500 versuri.

Și totuși, reprezentația de gală a lui „*Don Carlos*“, care s'a dat în „*Burg-Theater*“, în 9 Mai 1905, a fost una din cele mai cercetate. Era vorba să se sărbătorească memoria unei glorii a omenirii.

Puncte de atracție au fost multe. Mai trăiau: *Kainz, Sonnenthal, Lewinsky*. *Kainz* avea rolul lui *Don Carlos*, *Sonnenthal* al lui *Filip al II-lea*, *Lewinsky* a marelui inchișitor. *Stella Hoffenfels* juca pe regina, *Reimers* pe marchizul de Posa, *d-na Medelsky* pe princesa de Eboli.

Puterile cele mai bune. O comparserie tot atât de bine aleasă. A fost o bucurie sufletească întreagă reprezentația.

Par'că mă văd și acum în buduarul princesei de Eboli. Inchideam ochii și ascultam cadența vorbeii lui *Kainz*. Cascade minunate. Cuvinte turnate în bronz. Mărturisind sincer, statura lui *Kainz* îmi displăcea de multe ori, (afară de rolurile din piesele moderne) ceea ce mă fascina însă era expresia feții și vocea, modulările ei.

Legea despre școlile populare din 1868 spune, ca în comunele, în cari se află 40 de copii de școală anual, în cei 5 ani din urmă și o distanță de 4 km. nu se află altă școală, muna trebuie să înființeze o școală populară. Dispoziția aceasta a legii din 68 combinată cu art. XIX dă următorul rezultat: Dacă într-o comună mare d. e. germană unde școală nemțească este de mult, una sau chiar mai multe, se află o populație bohemă, chiar pasageri d. e. lucrători de fabrici și care populație are peste 100 de copii de școală anual, comuna germană trebuie să înființeze și o școală populară bohemă, și la distanță de 4 km. nu se află altă școală bohemă! De ce? E simplu. Art. XIX dispune, ca în țării să i-se dea mijloacele necesare, să se cultive în limba națională, fără ca să fie permis să se aplice vre-o forță întru învățarea unei alte limbi de a țării; dacă copii bohemi ar siliți să urmeze la școala germană, căci siliți trebuie să fie, fiindcă legea școlară cere instruirea populației obligatoare de 8 resp. 6 ani, s'ar încălca dispoziția art. XIX, prin care întrebuițarea unei forțe e interzisă. Fără școală nu pot să rămână, căci împrejurările hotărâte de legea școlară, sub cari comuna trebuie să înființeze școală, la copii 4 km. sunt date, așadar nu rămâne altă cale, mai ales că și curtea administrativă hotărăște tot astfel, decât ca și comuna germană să înființeze o școală populară pentru Bohemi și pentru bohemă o școală pentru minoritatea germană. Soluția aceasta nu mai încapă îndoială, că ea poate satisface complet, sunt renumitele Halberstadt și ale Austriacilor. Germanii cu deosebire se bucură de felul acestuia de a traduce în practică o lege, și e ușor de înțeles toată furia și necazul germanilor. Mișcarea populației boheme e mai vie, și ei sunt mai statornici. Poporul bohem mai puțin se mișcă mai ușor, își caută hrana în părțile mai bogate ale țării, cari incontestabil, că sunt cele nemțești. Comunele germane sunt cuprinse de muncitori bohemi nestabili și săraci, și cari împlinesc condițiile stabilite de lege, și astfel comunele germane plătesc un fel de cenză culturală Bohemilor. Neajunsurile acestea nu deosebesc nici-cdată în barbarisme anticulturale, e un timp de tranziție, care pentru alte țări și neamuri ar fi paradis, nu va trece mult și neînțelepturile se vor netezi prin o formă oarecare a autonomiei deocamdată culturale, ca mai târziu să se realizeze adevărata pace politică pe bazele unei independențe naționale, politice și culturale în calea Imperiului.

Așa se deapănă firul vieții naționale în Austria, fără o lege expresă, cu amănunte, fără altă filozofie și cu și mai puțin aparat greoiu de legi mari fără sfârșit. Practica introduce în viața reală unele principii mai mult sau mai puțin abstracte, iar cei interesați își rânduiesc in-

teresele naționale în cadrele acestor principii într-o luptă și frământare culturală potolită.

Ici-colo izbucnesc și patimele, dar mai mult de dragul unei agitații politice de partid, decât din convingerea unei rezolvări imediate și definitive a problemei naționale. Problema națională ajunsă odată pe calea adevărată a progresului cultural, își urmează calea sigură, înainte tot înainte, până la adevărata izbândă.

Ideea națională e moștenirea rămasă nouă dela secolul XIX, e una din marile probleme rezolvată din reacțiunea umilirilor din trecut. E solemnul protest împotriva tuturor îngrădirilor și despotismelor sufletești. Problemele acestea de existență națională, întocmai ca și problemele de existență personală, nu sunt menite să se oprească la jumătatea drumului, ele devin elemente absolut necesare pentru existență și dacă forța externă a societății în care trăiesc nu le lasă să iasă la suprafață, problemele vor trăi de-oacmădată în visurile și gândurile celor năpăstuiți, vor trăi în formă de ideale, până când iarăși împrejurările vieții vor ajuta să se dărîme zăgăzurile potrivnice și se vor vărsa ca o mare și vor prăpădi ca o furtună.

Problemele vieții nu cunosc margini, cunosc numai formă de luptă deosebită: cel desperat lovește, cel împăcat pe jumătate încearcă cu binele să izbândească drepturile, dar stare, oprire în loc nu e la nici unul. Cuvântul vieții cinstit, adevărat liber e prea puternic, decât să înădușească pentru totdeauna astfel de porniri.

Politica în Ungaria

Semn de luptă.

În numărul nostru de ieri am amintit, că imperialistul maghiar „Budapesti Hirlap“, subvenționatul guvernului ungar, s'a năpustit cu toată furia în contra sufragiului universal, egal și secret. De altă parte „Magyar Nemzet“, un alt subvenționat al guvernului spune, că guvernul n'a primit nici un obligament, că înainte de reforma militară să rezolve reforma dreptului electoral.

Nu mai insistăm asupra acestor insanități, dăm însă în traducere românească următorul semnal de luptă apărut în „Magyarország“, organul partidului justhista:

„Primum cu mulțumită „salutul“ reacționar (al lui „Bud. Hirlap“. N. R.) căruia cu o bucurie deosebită ne grăbim a-i răspunde. Felicităm acest salut deosebit, pentru că și el găsește sosită vre-

mea luptei hotărâtoare pentru câștigarea sufragiului universal. În chestia aceasta consimțim. Să se delature minciuna, umblarea în ascuns, îngrădirea, fiecare mărturisească sincer aceea ce simțeste. A sosit vremea, ca să rezolvim chestia cea mai mare.

Noi încă ardem de dorul luptei, de care arde reacția. Indiferent motivul, care pricinuește în amândouă taberele acest dor de luptă diferit și contrar. Noi cu tot prețul voim să ieșim din mocirla aceasta împuțită și perversă constituțională, iar reacția voește și pe mai departe să zăcărească și să-și asigure această comoditate, pe care o întinde tina acestei mocirle. S'a înfuriat, deoarece îi amenințăm comoditatea și din cauza aceasta își trosnește colții...

Acela, care voește să vadă, va ști, că lupta aceasta nu se mai poate tănuși. Stările publice ale Ungariei au devenit insuportabile... încât... patria noastră și pe mai departe va rămânea pata de rușine a culturii veacului al douăzecișecilea. Lumea cultă și pe mai departe va arăta cu degetul spre noi, Ungurii, ca pe niște exemple a stricăciunii, și a decadentei politice. Iar națiunile mai culte vor trage învățatură din pățania noastră.

Pe când toate națiunile culte dau ascultare glasului sfânt al progresului și egatității de drepturi omenești, națiunea noastră să fie unica, care între acestea națiuni culte să respingă brusc și hotărât idealul mare și mântuitor“?

Acest ton bărbătesc, dacă el într'adevăr este ecoul partidului justhista, dacă el exprimă convingerea, intențiunea și voința partidului: va putea asigura lupta și învingerea ba chiar e imposibil a nu învinge.

Noi, partidul naționalist, luptăm tot ca mai înainte. Existăm și o spunem: a trecut timpul discuțiilor teoretice și a capacităților, interesele de clasă încăpăținate nu se pot convinge, deci trebuiesc învinse. Să fie luptă! Nu ne îngrozim de jertfe, nu ni-e frică de forța brachială, dăm piept cu persecuțiile.

În lupta aceasta dreaptă și sfântă, oricine voiește sincer dreptul electoral democratic, ne este aliat, și ne este dușman fiecare, care nu-l vrea.

Și fiecare silabă accentuată după merit, pe dege, și economia aceea prodigioasă a respirației!

Sau marchizul de Posa! Figura imponentă lui Reimers, de Hercule. Când izbucnește, ca un uragan, care a clocotit prea mult în internul său:

— „Un rând, un singur rând din mâna ta și zămislit din nou va fi pământul. O rege mare, dă-ne libertatea ideilor!“

(Așa a tradus Coșbuc, poetul, vestitul citat: „Ein Federzug von dieser Hand, und neu Erschaffen wird die Erde. Geben Sie Gedankenfreiheit!“ actul III, scena a 10-a).

Sau scena, când e împușcat marchizul de Posa în fața lui Don Carlos, căruia i-s'a destăinuit. În momentul acesta, când sosește marele învingător, grozav în neîndurarea și în scumpetea de vorbă! Il juca Lewinsky, care era și el om tânăr, cu o mimică neuitată. Când s'a lăsat în vînt, după ultimele cuvinte ale regelui Filip, lăsată Inchizitorului:

„Și-acum la datorie, cardinale,

„Pe-a mea eu mi-o făcui, tu fă pe-a ta!“, când pe propriul său fiu în mâinile găzilor, și-ai mai ușurat. Fusese prea grozav tabloul.

Dacă ar fi să analizez jocul și piesa, să citesc citatele, zecile de citate, cari au ajuns cu timpul cuvinte volante, cum spre pildă citatele:

„S'au dus acum și zilele frumoase
Acum în Aranjuez...“ sau

„O liniște de cimitir!“ sau
„Eu măndru-l vreau pe Spaniol!“,

aș avea lipsă de multe foiletoane ale „Românului“.

Mă mărginesc numai la amănunte dela reprezentarea din Viena. O țin cu atât mai bine minte, cu cât am stat în picioare pentru ea dela 4 după prânz, zi: dela patru după prânz până noaptea la 12 și jumătate. Și n'am făcut-o numai eu, ci multe sute de studenți universitari.

E un chin cu locurile dela Burg-theater. Dacă n'ai punga doldora de bani, nu poți să răsbești așa ușor la un loc mai bun. Mai cu seamă la o reprezentare extraordinară, cum a fost cea amintită. Locurile sunt scumpe, dacă vrei să te prenotezi cu câteva zile înainte, plătești pe deasupra câte o taxă de 1 cor. sau 2 cor., după cum ți-e locul, pe lângă pretul îndoit sau întreit dela asemenea ocazii. La „Don Carlos“ și-au făcut samsarii treboarele și mai bine — au cumpărat locurile cu ghiotura, încât se urcaseră prețurile și mai mult, decât erau ridicate din partea direcțiunii. La casa teatrului nu se mai vindeau bilete 3 săptămâni înainte de reprezentare. Toate erau vândute, afară de locurile de stat în picioare.

Tu, tânăr student, dornic de clipite solemne, care să ți-le întipărești adânc în suflet, ca o merinde ideală de drum, ce era să începi? Să desarmezi în fața banului? Să te mulțumești cu clipitele trăite în Brașov sau în Sibiu, în teatrul lui Bauer, când ai avut puțină să vezi pe „Don Carlos“ pentru 30 de creițari și — dacă îți per-

miteai marele lux să dai 1 fiorin și 20 — te-ai așezat cu un aier de *grandsenior* pe scaunul unei loji?! (A, ce mai scaun modest în etajul al patrulea se găsește în „Burg-Theater“ pentru 1 fiorin și 20 de creițari!)

N'am desperat. Era rușine să despez. Mi-am luat ceva de ale mâncării, studențește, și m'am așezat în „queue“, în fața „Burg-Theater“-ului, cum au făcut sute de alți tineri.

Ce mai conversație interesantă am purtat până se înceapă reprezentarea! Dădusem de unul, care recitise, ca și mine, pe „Don Carlos“ pentru seara de 9 Maiu. Lângă noi discuta o conservatoristă cu un student în litere o întrebare foarte delicată: „dacă d-na Hohenfels, mai poate să joace pe eroinele tinere, la o vârstă atât de înaintată? Auziam argumentele pro și contra. Eu am aruncat o singură întrebare:

„... Dar Sarah Bernhardt?“

— „Die Bernhardt ist eine alte Schachtel, die kann Schlafen gehen!“, a fost răspunsul nepolitic al ucenicului în filosofie.

Noi ne plimbam pe alte meleaguri. Gândurile noastre sburau pe la Aranjuez, pe tărutul râului Tajo, ne jucam cu spăzile de Toledo, vedeam pe purtătorii ordului de Calatrava, ne coboram în cavourile regilor spanioli, în Escurlal, zăriam galioane cu trei și patru catarge, străbătând mările, urmam cursurile la universitatea vestită din Alcalá și suspinam:

„O gott! das Leben ist doch schön!“, cu marchizul de Posa.

Noua lege militară.

„Neue Freie Presse“ aduce știrea, că după Paști, întru cât în chestia noului cod penal militar se va ajunge la o înțelegere oarecare, guvernele, austriac și ungar, vor prezenta spre desbatere legea militară. Acordului acestuia i-a premers o conferință intimă. Pe la sfârșitul acestei săptămâni se va ținea o nouă conferință la Viena în chestia codului penal și dela rezultatul acesteia depinde prezentarea după Paști a reformei militare.

Reforme de drept.

Imediat după desbaterile bugetului Székely Ferencz, ministrul de justiție va prezenta proiectul despre legiferarea noului cod penal civil.

Se vorbește, că §-ul 27 referitor la regularea presei, precum și §-ul despre prolongirea praxeii candidaților de avocat — vor fi eludați.

Governatorul Fiumei la Budapesta.

Din Budapesta primim știrea, că ieri Ștefan Wickenburg, guvernatorul Fiumei a sosit la Budapesta, și a vizitat pe ministrul-președinte Khuen-Héderváry, cu care a avut o convorbire mai lungă. Totodată guvernatorul a prezentat ministrului-președinte și pe Antoniu Vio, nou alesul deputat al orașului Fiume. Azi contele Wickenburg s'a întors la Fiume.

Parlamentul ungar**Sedința Camerei.**

— Dela corespondentul nostru. —

Budapesta, 11 Martie.

Sedința se începe la orele 10 $\frac{1}{4}$ a. m.

Prezidează **Berzeviczy Albert**,

Darvai Fülöp (raportor): Raportează despre cazul de imunitate al deputatului *Lengyel Z.*, care în timpul procesului cu *Polónyi* a fost reales de deputat. Camera a suspendat dreptul de imunitate a lui *Lengyel Z.*, precum și a deputaților *Désy Z.*, *Achim A.*, *Héderváry L.*, *Polónyi D.*, *Nagy E.* și *Rakowszky I.*

Szász Pál (raportor): Raportează despre adresa municipiilor în chestia alcoolismului.

Ce interesante probleme oferă Don Carlos! Vezi cum se sbuciumă un talent de prima ordine, Schiller, între două curente, cari își pretind tributul, cum materialul proiectat se schimbă cu paginile scrise la început, cum întregă acțiunea capătă o turnură nouă, neașteptată, fiindcă pretinde viața o figură, aceea a marchizului de Posa, și fiindcă cuvintele acestui marchiz, reprezentantul liberalismului în noianul de grandezza seniorală, și-le smulge Schiller din sufletul său curat, idealist. Dintr'o proiectată dramă familiară — iubirea fiului față de mama-sa vitregă, rivalitatea între tată și fiu — se naște un conflict dramatic, în care cabala dela curte e motorul principal și amândouă conflictele acestea se îmbină, ținându-se lanț.

— „Pentru ce retace Posa planurile sale lui Don Carlos? Pentru ce exoperează Posa ordinul de arestare al prietenului său? De n'ar face astfel s'ar schimba acțiunea: Don Carlos n'ar mai vedea în Posa pe dușmanul său, Posa n'ar putea povesti scene între princesa de Eboli și Don Carlos.“

Și totuși... pe lângă toate întrebările acestea și pe lângă altele, îndreptățite, ce pot face petele astea față de soare, față de piesa întreagă, care — de sigur — n'are unitate, conține multe divagări inutile, dar, totuși, va rămânea în istoria literaturii?! Nu numai ca în memoria unor excursioniști francezi, pe care i-am văzut în fața casei, unde a murit Schiller, în Weimar, cari s'au oprit pentru câteva clipe înaintea casei modeste, au privit-o de sus până jos, au cetit în

După vorbirile deputaților *Molnár I.* și *Huszár K.* Camera decide să se trimită cererile acesteia ministeriilor.

Blanár Béla (raportor): Raportează despre cererile orașelor provinciale în contra lipsei de locuințe.

Haller János (raportor): Raportează despre cererea orașului Cașovie în chestia universității a treia.

Blanár B., *Csernák E.* și *Huszár K.*, sprijinesc cererea Cașoviei.

Camera primește propunerea de a se înainta cererea ministeriului.

Sedința viitoare va avea loc Luni, când se va debate bugetul statului pe a. 1911.

În cauza școlii de fete din Arad

Pentru edificarea cetitorilor, în interesul școlii de fete și în special în interesul părinților, ale căror copii frecventează școala, suntem rugați să publicăm următoarele constatări menite să înlăture desorientarea chestiunii.

O „Trecătoare prin Arad“ nu mai încapă în numărul 46 al „Tribunii“ de școala diecezană civilă de fete din loc, tocmai acum, în pragul împăcării diferendelor mult accentuate dintre Consistor și Reuniune.

„Trecătoarei“ — școala i-a „rămas în minte ca o pată murdară“ pentru „interiorul mizerabil“ al edificiului; pentru că, după cunoștințele, mai chiar după informațiunile dânei, „în localul actual al școlii de fete“ este „atmosfera aceea grozavă de mucegaiu și egrasie de pivniță“; de pe „păreții umezi“ „picură umezeala“; „padimentele“ sunt „cu bureți“. „Existența elevelor într'un astfel de local este un adevărat chin“. „Intunecimea dormitorului și a salelor de studiu, odăile acelea scunde cu atmosfera aceea grozavă...“ și altele ca acestea pe toate le-a observat „Trecătoarea“ și, deși numai „trecătoare“, totuși are vremea de-a mai spune: „Mă mir că autoritățile ministeriale sunt așa de îngăduitoare de data aceasta!“

Am nu numai cuvenita autorizare oficială, ci și datorința morală să spun în acest chip, în interesul adevărului și al instituției de sub întrebare, dar mai ales

Baedeker: „Aici s'a născut Schiller, autorul lui Wilhelm Tell, al „Intrigei și amorului“, al „Hoților“, al lui „Don Carlos“... și au — zis:

— „Aaaa?!... „Les brigants?“... „Tell?“... „Don Carlos?“... „Bine... mână birjar: am văzut și asta“, cu un aier blazat.

Nu. Cu alți ochi și cu alte simțeminte ne-am apropiat noi, cele câteva sute de studenți, cari am așteptat atâtea ceasuri ca să căpătăm un locșor de stat pentru doi fiorini — dacă nu mă înșel (de obicei costă 1 fiorin).

Ce era bucățica de mâncare, pe care o dădeam gurii ca să ne sature gusturile gastronomice, față de ce auziam și ce vedeam?! Schimbam noi cu parvenitul, care se lăfăia în faltonul său pe bulevardele Vienei și n'o mai scoate din stridii și din șampanie?! Invidiam noi pe cineva pentru lucruri atât de prozaice?

Dacă era vorba să învidiem pe cineva era pe aceia, cari aveau locuri mai bune, de puteau să vadă mai bine, puteau să asculte mai bine, să fie mai aproape de scenă, unde Kainz se transpunea în Spania, pe timpul lui Filip al II-lea.

O, timpuri minunate de viață de student! Când crezi că toată lumea e a ta, când stai să cuprinzi în brațele tale întreg universul, când vrei să știi toate, să vezi toate, să înțelegi până în afund orișice problemă,

Când umbli la teatru și simțеști că accentele curate, smulse de pe buzele actorilor, prind adânc în sufletul tău, când colinzi sările acasă,

pentru liniștirea părinților interesați, mătorele:

Edificiul actual al școlii și internatului de fete este același, pe care „Reuniunea femeilor române din Arad și provincie“ l-a predat Consistorului eparhial în anul 1890, de când sub titlul de investitură reparări și deficitele susținerii școlii, s-a cheltuit din bugetul Consistorului mai mult de zeci de mii de coroane.

Adevărat, că institutul nu are palat, dar în starea sa de azi, ca internat și școală civilă, este mult mai corespunzător decât cum era, când Reuniunea a instalat școala și a predat-o Consistorului.

Spre dovedirea condițiilor de azi al institutului mă provoc la faptul, că școala în anii din urmă, a fost inspecționată câteva rânduri de inspectoratul regesc de școli. Așa de exemplu în pragul anului 1906, când pe baza raportului oficios acestuia, guvernul țării a luat la cunoștință caracterul de școală civilă al institutului.

În Ianuarie anul trecut inspectorul regesc a cercetat din nou școala, timp peste trei ore într'una, și s'a declarat mulțumit, cu observări puține și mărunte mai, dar nici de fel de natura celor spuse de „Trecătoare“. Cine vrea să se orienteze mai de aproape, va putea afla protocolul original despre aceasta vizitație în arhiva Consistorial.

Pentru partea de internat a institutului acesta își are medicul său oficios. Tot în urma afirmărilor „trecătoarei“ întregul calul școlar și de internat a fost vizat anume prin unul din medicii orașului din loc, care m-a autorizat s-o spun, stările aflate nu sunt nici de cum pe ce le spune „Trecătoarea“. Din contră, starea institutului peste tot, ca împărțire și aranjament; salele de învățământ, odăile locuit și dormitorul — ca spațiu și condiție — corespund referințelor igienice pentru numărul elevelor. Curățenia e mult de țămitoare. Salele, în loc de a fi scunde au înălțimea de 4 metri. Scăderi de natură gravă igienică de loc nu sunt.

De altminteră afirmările „Trecătoare

în odăița ta și te dai pradă gândurilor, (cu mai mare deliciu, decât cum o faci mai târziu și te întrebi mereu: „Ce zici? E bine a...“ Așa și-ai închipuit tu scena cutare și cutare. Tonul? Fața? Ce zic ceilalți oameni? Au iaș părere?“

Când te bucuri, a doua zi, dimineața, când răsfoiești jurnalele și dai de recenzia critică, la care ții, recenzie, care și-e scrisă în inimă.

Când te revolți din adâncul sufletului tău, altcineva îți calcă în picioare principiile al căror aderent ești.

Și „Don Carlos“ mi-a adus atâtea clipe de bucurie în viața mea de student, mi-a scuturat atâtea sufletul, învățându-l să gândească.

De-ar aduce și cetitorilor noștri clipe de uitare!...

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d.

sunt combătute și prin împrejurarea, că contingentul de azi al elevilor interne și externe, față cu anii de mai nainte s'a duplicat.

Afară de aceasta starea sanitară a elevilor e în general în condițiile posibile dintre cele mai bune.

Arad, 26 Februar/11 Martie 1911.

Dr. Gh. Ciuhandu
asesor, referent școlar

CRONICA EXTERNĂ

Noul ministru de externe francez

Ministrul de externe din cabinetul Monis, Jean Cruppi, e un fiu al Gasconiei. El e născut la Toulouse, în anul 1855. Dânsul a mai fost odată ministru în cabinetul Clemenceau, în calitate de ministru de comerț, funcțiune, ce a îndeplinit-o foarte conștiincios și, se poate zice, într'un mod prea serios chiar. Jean Cruppi a știut să se înconjure de oameni capabili.

Jean Cruppi e de felul său intelectual jurist.

Acum zece ani, când s'a ales deputat, a fost procuror la Curtea de apel la Paris. De atunci a rămas avocat și s'a specializat în afaceri de contestațiuni de caracter comercial. Dânsul este un bărbat de o înaltă cultură. Ca principii politice el e liberal și un democrat convins.

Pe timpul când fusese ministru de comerț, îi trecu prin minte să urce tariful vamal, deși în convingerea lui intimă era liber-schimbist. Pe acea vreme Cruppi, făcând un discurs pentru concilierea intereselor generale cu exageratele pretențiuni ale agrarienilor. Dar în toată desbaterile vamale cabinetul Clemenceau căzu dela putere, și Cruppi nu voia să intre în ministerul Briand. Se istorisia pe atunci că Cruppi s'a simțit ofensat deoarece doria ca să i-se fi oferit ministerul de justiție, iar Briand a oferit acest portofoliu lui Barthou.

Din cauza aceasta Cruppi îl evită pe Briand, scârbindu-se de politică, mai ales că-i murise fiul său, ceea ce moralmente l-a sguđuit foarte mult. Se spune însă, că adevărata cauză a atitudinii rezervate a dlui Cruppi a fost, că agrarienii îi puneau bețe în roate, puindu-i înainte neconținut pe Jean Dupuy, care e un agrarian rezolut.

Cruppi avu să lupte și cu greutate din afară, căci străinătăței nu-i convenia de loc ca Franța să urce din nou tariful ei vamal. Atunci Cruppi înțelese mersul internațional al afacerilor comerciale ale Franței. Experiența ce a câștigat-o d. Cruppi în timpul trecerei sale pe la ministerul de comerț, îi prinde acum bine în noul său post de ministru de externe că, după cum e acum reorganizat de câțva timp, are o vastă supraveghere asupra dezvoltării întregului comerț al Franței. Într'adevăr toți consulii, miniștrii plenipotențiar și chiar și ambasadorii, sunt ținuți cu toții, să dea o atențiune deosebită relațiilor comerciale dintre țările în cari sunt acreditați și Franța. Deci d. Cruppi, trecând pe la ministerul de comerț, oferă garanție de un excelent ministru de externe al Republicii franceze.

Admiratorii (pentru ce?) ai lui Delcassé, susțin, că d. Cruppi nu va fi de cât o păpusă în mâinile lui Delcassé, de care se teme (!) Germania. Nici un francez cu minte nu poate admite o astfel de insanitate. Germania nu poate avea frică de minusculul Delcassé. Și dacă e cineva, căruia i-a putut fi frică de secretarul d-lui Ribot — căci în fond Delcassé cu toată calitatea lui de ministru, nu era de cât un secretar delegat al lui Ribot — atunci aceea a fost Franța, și nu Germania, căci prin nesocotința sa Delcassé nu era să nenorocească Germania ci Franța.

Situația în Mexico

Guvernul Statelor-Unite se îngrijește din toate puterile să trimită trupe la granița dela Mexico, dar în acelaș timp a trimis o notă către prezidentul Diaz, că aceste mobilizări n-au nici o însemnătate deosebită, cari ar putea rupe relațiile

amicale dintre cele două state. Dacă nu luăm în considerare ocuparea a mai multor porturi și alte asemenea întreprinderi, pentru așezarea trupelor americane la graniță, prezidentul Diaz ar trebui să fie recunoscător Statelor-Unite, căci trupele sunt duse tocmai acolo, unde este primejdia mai mare. Răsculații au aflat până acum totdeauna ajutor și refugiu pe teritoriul Statelor-Unite. Prin dislocarea trupelor în modul sus arătat, cel puțin se împiedecă în mare măsură ajutorarea ca până aici a insurgenților. Se poate, că vor fi și alte cauze, cari îndeamnă Statele-Unite la comandarea trupelor cu atâta zel la graniță, între cari nu este cel de pe urmă acela, că Statele-Unite voiesc să fie pregătite pentru o eventuală lipsă de ajutor al supușilor americani. Multe familii din Statele-Unite părăsesc terenul din Texas neafându-se în siguranță aici.

Reprezentanții Mexicoului asigură, că nu sunt motive de îngrijorări până acum și că prezidentul Diaz se află pe deplin sănătos și și îndeplinește în persoană toate afacerile. Nici în Berlin nu se crede, că situația este primejdioasă, dar când va cere trebuința și Germania va sări într'u apărarea supușilor ei.

In cele din urmă însă, cum s'au dezvoltat lucrurile, apar două momente clare. Înțaiu, că Statele-Unite dau mai mare importanță revoluțiunii din Mexico, decât oficialitatea de-acolo și-si crede justificată mobilizarea. În Washington se tem, că prin revoluție se vatămă interesele economice nu numai ale Statelor-Unite, ci și ale altor state. Interesele economice ale supușilor americani în Mexico sunt evaluate la 1 $\frac{1}{2}$ miliard de dollari, la ce se mai adaugă și nesiguranța personală a acestor supuși provocați. Această teamă pare a fi bazată, când în Washington se știe, că insurgenții din Mexico se poartă de tot amenințator cu „Yankee“.

Toate pregătirile militare ale Statelor-Unite, trimiterea de trupe înspre sud și a vaselor de războiu în golful mexican au destinația să apere în primul rând aceste interese.

În rândul al doilea vin apoi interesele economice ale altor state, ca Anglia și Germania. Natural ar fi așadar, ca și aceste state să trimită vase de războiu în golful mexican. Aceasta ar fi însă partea cea mai gîngășă în toată afacerea, căci se știe, că în Statele-Unite stăpânește formula doctrinei lui Monroe: „America să fie a Americanilor!“, după care perhoreschează orice amestec al Europeanilor ori altor continente în chestii americane.

Tot această formulă pare a se valora și în acest procedeu neașteptat al Statelor-Unite în afacerea această.

În Washington nu voiesc nici să audă, că în golful mexican să apară vase fie engleze, fie germane.

Acestea sunt probabil motivele, cari au îndemnat Statele-Unite la acest pas.

În lumea europeană se poate, că această mobilizare de „probă“, s'a făcut cu prea mult sgomot, dar cine cunoaște modul de gândire al Americanilor, cât sunt de stăpânite spiritele de formula lui Monroe, va înțelege ușor afacerea dintre Statele-Unite și Mexico și nu se va mai mira de pasul acesta într'adevăr „american“.

DIN ROMÂNIA

Budgetul ministerului de războiu

Proiectul de budget al ministerului de războiu pentru exercițiul viitor este aproape definitiv încheiat cu un spor de 9,400.000 lei.

Această creștere va fi afectată pentru a transforma divizia X. de rezervă din Dobrogea, în o divizie activă.

Prin această transformare se creiază șapte noi batalioane de infanterie cu cadre active și complete, precum și creiașuna a două noi regimente de artilerie cu armamentul lor și echipagiul lor complet. Aceste două regimente fie al 19-lea și al 20-lea — precum și al 13-lea regiment și semi-regimentul de artilerie montat la Cernavoda, sunt destinați la a 10-a diviziune.

Cele șapte batalioane de infanterie complete de asemenea la numărul re-de infanterie necesare organizației celor viziuni active din armata română.

Credem a ști încă, că conform avizului major general al armatei, noile vor fi împărțite între capitalele de județe posedă garnizoane și a zecea diviziune stanța, va fi completată prin vechi f-deja instruite și perfect organizate.

Cifrele creditelor extraordinare necesarii completarea armamentului și echipagiului trupelor române nu s'a fixat încă.

Procesul personalului didactic al școlii românești din Turtucala

Procesul corecțional intentat directorul școlii românești d. Ionescu și colegilor săi pentru pretinsa falsificare de semnături ale părinților neștiutori de carte, din care cauză școala românească de aci este încă închisă, iar persoanele implicate după depunerea de garanție de câte 4 mii lei fiecare, au fost eliberate în mod provizor până la judecată, se va judeca în local-judecătoria din localitate la 22 Martie de com- plectul Tribunalului din Rusciuc. La acest proces sunt citați aproape 250 martori, din acele care au fost semnați de către ei. După legile bulgare, din moment ce sunt martori citați, Tribunalul pentru a nu fi pe martori și a silit să le plătească druceal, vii și judecă la fața locului.

Procesul acesta promite a fi foarte interesant

Școala românească este încă închisă, dar personalul se află în concediu pentru șapte luni până la Mai. Nu se știe dacă și când se va redeschide școala, totuș se spune că în cazul că cei inculpați vor fi achitați, ministerul le va reda dreptul profesoral și atunci se va redeschide școala în Septembrie viitor, de oarece după legile în vigoare orice profesor chiar dela o școală particulară trebuie să fie negreșit supus bulgar.

Din cauză, că acești profesori au fost dați judecătoarei corecționale, ministrul de instrucție imediat li-a luat dreptul de a fi profesori, în vre școală din Bulgaria. Elevii școlii române au f-înscrși în școlile bulgare locale, și desigur că greu vor mai reveni la școala română dacă se redeschide părinții lor ne mai voind a fi su- amenzelor școlare cu care îi loveau autorită- bulgare pentru a-i sili să-și dea copiii la șco- bulgară.

Loteria „Ligei Culturale“

Liga culturală în dorința de a putea punde măcar în parte multelor ce se îndreaptă spre dânsa vrea s- niturile prin o loterie.

Căștigurile sunt de 65.000 lei. trageri se va face la 16 Maiu 1911.

mân cu iubire pentru neamul său și se va grăbi a lua bilete, cari se găsesc în București la comitetul central, strada Carol Luegă, librăria Sfetea piața Teatrului, băcănia și drog- ria Tețu, debitanți de tutun. În provincie la fiile Ligei și la șefii dep. R. M. S.

Rezultatul alegerii Colegiului II de Senat.

Precum era de prevăzut și colegiul II de Senat a asigurat majoritate guvernului. Iată numele celor 5 aleși din Capitală și ai celorlalți din județe: dr. N. Tomescu, dr. Al. Obreș, dr. St. Cerchez, G-ral Carcalețeanu, Em. Mick- scu, Gen. Z. Vasiliu, C. Mavrodin, C. Găță, Sp. Haret, Ion I. Brătianu, Gen. Nestor Reut, M. Vasiliu Cristescu, St. Grigoriu, M. Ferechidi, V. Tretinescu, A. Sargano, Sc. Arion, Col. M. Ghi- țescu, Nic. Filipescu, Nic. Corivan, S. neanu, Gen. Borănescu, Sr. T. Grilav, Vi- clescu, M. Rachtivan, dr. C. D. Paiade, N. Pacu, Al. N. Guzzi, Nic. St. Cezianu, Lăzărescu, S. T. Târnaveanu, dr. I. C. C- scu, N. R. Verona, Pavef Michin, C. Bro, Gen. N. Costescu, Gh. Botez, Al. A. Alex. Camenită, Gh. Cornea, dr. Na, C. Roseti Bălănescu, G. Ionescu, C. R. Gr. Smeureanu.

Litere — Arte — Științe

SUNT CLIPE...

*Sunt clipe când mi-i dor de mine
Și nu mai pot să mă 'ntâlnesc;
Atânci apuc pe-un hău de drumuri
Și rătăcesc, și rătăcesc...*

*Nu-s nicăiri, și în neștire
Imi cade capu 'n mâni, și caz
Așa cu tot pe-un colț de masă —
Și nici nu dorm și nici nu-s treaz...*

Alex. St. Vernescu.

O amintire

Era lună ca ziua, când a bătut la noi în poartă omul de gardă, și l'a strigat pe tata. Noi eram cuibăriți într'un pătuc de blane, așezat în tinda casei, și ascultam poveștile babei Ruxandra, care ne ducea cu mintea prin păduri de amă și argint. Pe-acolo, treceau în sbor tot și-frumoși călări pe cai năstrujnici, gonind or zmeu năsdraș care furase o fată, or cine știe ce balaur cu șapte capete, venit pe pământ din alte tărâmurii, cu alte lumii!

În puterea nopții, am auzit odată cu bătaile în blana dela poartă și vorbele:

— Boer Lisandre, ia ieși până afară...

Câinii se năpustiseră grămadă peste prileaz, și nu mai puteam auzi nimic.

Am văzut atunci pe tata coborând scara de lemn numai în cămașe, desculț și cu o zeghe pe umeri. Mai în urmă, l-am auzit certând câinii în mijlocul bătăturii.

Ne-am s'ulat cu toți în capul oaselor, și plecându-ne peste pridvor, ne-am ascuțit urechile la drum.

Luna se ridicase de-asupra pădurii, rumenind lanurile nesfârșite de porumb copt, care se întindeau cât lămuram cu ochii în fața noastră.

Ca niște sentinele de pază păreau plopii înșiruiți pe Valea Satului. De undeva, din depărtări, venia un freamăt de frunze ca un murmur de ape...

Era o noapte frumoasă de toamnă, cum n'a mai fost de atunci...

Sburăturiți cu bulgări de pământ, câinii încetară să mai latre. Atunci am auzit glasul omului de gardă spunându-i tot...

— Cum, n'auzisi boerule? Il omorâra pe al...
...dincolo la Omeni, și-l spânzurară...
...marginea drumului. Il văzu-i și eu,
...și fi mai trăit să văd om spânzurat!... Stă
atârnat și-acum de un clenei; legat de gât cu o
pereche de bete, și cu mâinile lăsate pe lângă
șolduri în jos...

— Taci nene Mărine, nu mai vorbi, răspunse tata mirat!...

— Zău, boerule, dacă nu spui drept. Picioarele îi bălângăneau, uite așa, în apropierea pământului; iar ochii sticloși, ca două mărgele, îi pironise drept în lună...

Un fior rece, ca un bulgăre de ghiață am simțit atunci lunecându-mi pe șira spinării. Iar când am văzut pe tata urcând în grabă scările, ne-am făcut smărcă în colțul patului, așteptând să plece el, ca mai pe urmă s'o tulim și noi peste deal...

Când cântau cocoșii despre ziuă eram lângă ulmul din marginea drumului. În jurul mortului se adunase mai toată lumea din sat. Bătrâni și tineri, femei și copii, vâlcăreau cu toți pe cel atârnat sub crengile stufoase...

Noi, tremuram ca varga, și nu ne luam ochii din lumina ochilor lui!... Doamne și ce ochi frumoși aveau!

Toată noaptea am cătat să nu fim văzuți de nimeni, și să aflăm pricina omorului. Dar când am dat cu ochii de tata, a început să ne certe:

— Ce căutați aici diavoli? Ștergeți-o acasă, să vă rup picioarele.

Am fi plecat noi, dar par'că ne pironise locului, lumina ceea umedă, din cele două mărgele le sticlă, ce se uitau în lună...

Ne-am ascuns atunci în dosul unui mănunchi de răchiți, și ne-am suit pe o grămadă de porumb cules de curând.

Luna cobora spre asfințit, cătând să se pitească în dosul dealului Vălenilor, pe când zorile împurpurau cerul către răsărit...

Din grămada de stuleți, se ridica mirosul crud al mustului de porumb, iar în depărtare se lămură vuetul apei Oltețului, care se arunca spumoasă în lăptocul morii Pleșoianului.

Ceva nelămurit, a prins atunci sfat în mintea noastră: Al Cărciumarului se îndrăgise de Rodica Părvului — fată frumoasă și din oameni cu stare. Logodnicul ei, Radu Popi, o prinsese în ajunul Sfintei Mării, stând de vorbă cu Al Cărciumarului în apropierea fântânii din marginea satului.

L'a văzut prinzându-o de peste mijloc. Era o noapte cu lună, ca și acum. Și ea îl ruga să-i dea pace; dar el a răsucit-o dinainte-i, și i-a desprins betele din jurul trupului, mai mlădios ca o crenguță de alun.

A tăcut atunci Radu, n'a zis nimic. Dar cuiul mâniei s'a infipt în inima lui.

Și... atât a fost L'a prins dormind pe grămada de porumb și s'a scăpat de el...

Cu betele Rodicăi l'a sugrumat. A strâns odată, și 'n urmă l'a atârnat de creanga ulmului. Apoi s'a dus, și dus a fost!...

Au trecut de-atunci douăzeci și mai bine de ani. S'a dat de mult uitării această crimă făptuită într'un sat rătăcit în largul țării.

Copiii de-atunci sunt bătrâni, iar bătrânii pământ! Ulmul însă, ca un alt martor al cerului, stă și azi în marginea drumului, clătănându-și ramurile stufoase, îngânând par'că o rugăciune.

De atunci, ori de câte ori vine toamna, și rătăcesc în noapte târziu, sub lumina lunii, par'că mă văd stând pe grămada de știuleți din dosul mănunchiului de răchiți, cătând aiure.

Un miros de porumb crud, pare că 'mi vine de undeva, de aproape, pe când în depărtare aud vîind apa din scoțul morii...

Atunci scormonesc cu mintea întunerecul, ca să aflu undeva, într'un colț luminat, doi ochi sticloși ca două mărgele, două focuri aprinse, cari se mistue în lună!...

Const. A. Giulescu.

Scrisoare din München

(v. b.) Nu numai dezvoltatul cult artistic și neîntrecutul mare consum de bere, dar și originalele petreceri de carnaval au contribuit cât de mult a-i da o caracteristică tipică acestui oraș. Zace în natura faptei, ca München-ul ca metropolă artistică în stare să fie a aranja petreceri splendide, căci unde ar fi artistul mai chemat de cât acolo.

Veselul Bavarez își are de astă dată timpul și ocazia din abundență a-și exprima veselia și humorul său; căci în nu mai puțin decât 8 săptămâni s'au dat zilnic câte 5 Redoute, Bal parés-uri, serbări artistice, serate de dans și cum se mai și chiamă toate aceste petreceri. Dar chiar și când „prințul Carnaval“ se petrece la groapă și toate chefurile își iau adio, Münchenezul nu-și pierde humorul, ci în Miercuria Păresimilor își pleacă cu'n aer solemn la fântâna de pe piața Maria să-și clătească — portemonnaie-ul.

Tot în veselia carnavalului pică și premiera celei mai noue drame muzicale a d-rului Richard Strauss „Cavalerul rosei“. Aci ca și acolo se joacă — comedie. Libretul este scris de cunoscutul poet vienez Hugo de Hofmannstahl, așa dară două nume ce armonizează și îndreptățeau deci marile așteptări. Făcându-se o reclamă și propagandă poate chiar prea exagerată, putem totuși zice, că muzica s'a îmbogățit cu o bună operă buffă.

Pentru particularitatea titlului, povestesc pe scurt conținutul comediei.

Ne găsim în Viena, în vremurile împărătesei Maria Terezia.

Principesa Werdenberg, al cărei soț plecase la vânătoare prin Croația, în têt-à-têt-ul ei cu frumusețelul numai de 17 ani, graful(?) Octavian, e conturbată de vârul ei baronul Ochs de Lerchenau, ce venise să-i ceară un sfat, căci vrea să se căsătorească „din iubire“ cu fiica Sofia, a devenitului nobil bancher de faninal, pentru a-și regula finanțele. Și ca să-și pună cauza la cale îi trebuia un cavaler, ce avea misiunea să predea resca de argint ca semn de pețire, căci așa cerea eticheta vieneză al secolului al 18-lea. Principesa îi recomandă pe amozul ei graful Octavian, care, când baronul Lerchenau apărură, se acunse iute după un paravan și îmbracă hainele subreței. Când stravestitul Octavian apărură, șvadronneurul baron înciripă iute un rendezvous cu picanta subreță, se înțelege, fără a recunoaște pe graful. În al II-lea act Octavian oferă frumoasei Sofia rosa de argint și se înamorză îndată de ea. Veni la rând apoi rendezvousul, baronul însă fu surprins de mireasa sa și „înșelata“ Sofia oferă mâna ei „cavalerului rosei“.

La Dresda, unde piesa se dase pentru prima oră, circulau chiar *trenuri separate* de la Berlin retour, numai și numai chiar pentru „cavalerul rosei“. În Prima Martie s'a dat premiera la Milano în vestita operă „Scala“, sub direcțiunea componistului.

Cetind condițiunile ce *Caruso* le puse intendantei teatrului imperial din loc, referitor la rolul său de oaspe, te întrebai, o fi și asta vre-o glumă de carnaval? Ba, de loc, totul e adevăr, căci e Caruso! Citești și te minunezi, dar trebuie să și râzi. Artistul își poate permite să fumeze pe scenă până în momentul, când cortina se ridică, iar un pompier pășește tot în urmele cântărețului cu un vas mic cu apă pentru a lua la momentul oportun mucul de țigară al tenorului vestit. Cât timp Caruso e pe scenă nu-i permis să se schimbe nimic, căci merge vorba, că pe la noi prin München s'ar fi trezit odată cu cortina în cap. În suita artistului se numără medicul, corepetitorul, secretarul, impresariul și capelmaestrul. Toți aceștia au datoria să conducă pe artist de la garderobă pe scenă și înapoi. Și-apoi pe lângă astea toate Caruso exploatează timpul; s'au scumpit vremurile; își urcă și d-sa prețul glasului. Pe vremuri bune se mulțumia pe seară și cu 11,000 cor. astăzi, nu pofteste mai puțin de 15,000. Afară de aceasta însă are și 500 cor. la zi, numai pentru sine și „suita“ sa.

Gronica feminină.

Cultura țăranei

La națiunile mai înaintate în cultură se discută și chestia: cum s'ar putea, ca țărana să-și însușească o cât mai solidă cultură

Când nu de mult un fruntaș al nostru din Banat a atins chestia culturii țăranei române, a stârnit interesul obștesc pentru cauză, pe un moment.

La alte neamuri însă, o chestiune așa importantă rămâne încontinuu la ordinea zilei.

Luăm firul chestiunii, pentru a spune ce fac în special Germanii*) în această cauză.

Germanilor nu le sunt de ajuns mijloacele culturale de cari dispun și până acum pentru cultivarea țăranelor cum sunt: scrierile pentru popor, bibliotecile populare, cercurile de lectură pentru popor și cursurile mai înalte de școală populară. Dânsii mai simt trebuința de a cultiva sistematic pe fetițele ieșite din școala populară. Au deci o chestiune specială: a cultivării țăranei germane.

Legile imperiului german nu prevăd în aceasta privință vr'un obligament. Ele însă admit așa ceva în mod facultativ. Pe urma acestei facultăți asigurate prin lege s-au inactivat în imperiul german școale speciale pe seama absolventelor școlii populare cari sunt din popor.

*) După Ioh. Meyer: Die Fortbildung der aus der Volksschule entlassenen Mädchen.

Curentul german mai nou, însă, caută ca aceste cursuri să le treacă de pe terenul facultativ pe cel obligatoric, pentru importanța lor culturală-practică în folosul vieții familiare și publice germane.

Relativ la durata acestor cursuri se crede, că ar fi insuficient cei doi ani, pe cari și de altfel fetele germane îl petrec la toată întâmplarea — până a se mărita — la casa părintească, unde însă nu totdeauna pot să-și sporească capitalul moral adunat în școală, ci oad în sclăvia pildeilor uneori slab ale casei părintești.

În cursul celor doi ani, fetele germane ar avea să cerceteze la săptămână patru ore de prelegere, în cari li s'ar da, pe lângă cunoștințe teoretice, cu deosebire instrucțiune practică în lucrurile împreunate cu viața familiară, în anul prim: cusutul albiturilor, economia de casă, limba germană, socoata și contabilitatea; în anul al doilea: cunoștințe teoretice despre alimentație și lucrurile de bucătărie.

Cursurile de acest fel sunt introduse și în mod obligatoric d. ex. în Baden deja din 1874 și în câte un an. În Württemberg durata acestor cursuri e de doi ani. Va ză zică ele nu sunt organizate la fel din acest punct de vedere, după cum nu e precizat nici aceea mai de aproape: când să se țină orele acestor cursuri? Înainte ori după amezi?

Ceice au urmărit mai de aproape foloasele acestor cursuri, sunt deplin convinși, că aceste servesc în modul cel mai efectiv regenerarea vieții familiare a poporului german.

Conducerea unor asemenea cursuri pentru fete de regulă e încredințată unui învățător mai în vârstă, înșurat.

Introducerea obligatorie a acestor cursuri ar costa enorm de mult pentru popor și autoritățile comunale. Poate că aceasta e explicarea întârzierii introducerii obligatoare a cursurilor pentru întreg imperiul german. Unde însă s'a decretat obligativitatea unor atari cursuri, acolo s'a decretat și didactru anual de 4 mărci (cam 4 cor. 80 bani de ai noștri).

Trecând mai departe sub revistă aceste cursuri, ele urmăresc scopul, de a pregăti din fetele germane tot atâtea femei mai conștii de chemarea lor casnică și ca mame. Toată instrucțiunea se grupează în jurul acestor două scopuri, dar tot așa e adevărat, că, pe lângă aceste, se dă cuvenită atenție și cunoștințelor generale, în câte 2 ore la săptămână, în cari se reîmprospătează școlărilor cunoștințele teoretice din școala poporală (din care au eșit), cu scopul, ca pe temelia acestora să se zidească cultura ulterioară a lor, mai ales abilitatea în stilizarea și orientarea asupra productelor literare, — Autorul nostru proiectează gruparea materialului de învățământ, în atari școale, după cum urmează:

I. *Instrucțiunea în ale căsniciei* ocupă, în tot decursul acestui învățământ, locul de căpetenie. Idealul german despre femeie este acela, de a o ști femeie bravă în ale căsniciei.

„Surta casnică și legătura de chei sunt esențialele semne deosebitoare ale femeii germane“.

Pentru intruparea acestui ideal al femeii, în cursurile de sub întrebare fetele germane sunt instruite în ale menajului sau bucătăriei, gospodăriei și lucru de mână femeiesc.

Instrucțiunea de menaj este luată deja și în planul de învățământ pentru unele școale poporale chiar, d. e. în München și în alte locuri. În asemenea cazuri fetele își însușesc în acest mod o sumă de cunoștințe de menaj, pe cari la părăsirea școlii poporale le știu pune în practică.

Ceace e foarte de preț în asemenea instrucțiune este, că fetele se deprind a observa curățenia, a îndrăgi ordinea în bucătărie și a se familiariza cu iubirea de lucru. „Și cine are mai mare trebuință de acestea decât tocmai femeia!“

Pe lângă instrucțiunea în ale bucătăriei, elevele cursurilor amintite se introduc și în ale gospodăriei: cum să se ajungă bine cu puțin, și cum să se împartă bine banii pe timpul tinereii căsniciei așa, ca să nu se consume tot câștigul.

Spre scopul acesta, fetele sunt lămurite asupra cheltuielilor ce sunt a se acoperi din banii de menaj; asupra felului de împărțire a acestor bani: gătirea de preliminar de menaj pe săptămâni și luni înainte.

O atare instrucțiune e chemată a suplini în viața fetelor pe mamele înțelepte, cari își intro-

duc fetele în acest chip rațional în taina vieții casnice — femei cari sunt prea rare!

Pe lângă aceste două ramuri ale învățământului de sub întrebare, fetele se desăvârșesc sistematic și în lucrul de mână femeiesc, care se continuă de acolo, unde s'a întrerupt firul acestei instrucții la terminarea cursului obligator al școlii poporale: cu croiul și călcatul rufelor.

De sine înțeles, că o femeie orientată în ale menajului și în ale gospodăriei este o adevărată comoară pentru casă și e cu atât mai prețuită și înaintea bărbatului.

II *Instrucțiunea asupra chemării de mamă se împărtășește elevelor în jumătatea a doua a duratei cursului.*

Aceasta instrucțiune ține samă și de aceea, ca viitoarele mame să fie în bune condițiuni din punct de vedere sanitar. De aceea fetele au parte și de o rațională instrucțiune în gimnastică, necesară pentru întărirea sistematică a corpului.

Mai departe: li-se dau cunoștințele necesare de viață sexuală. O chestiune foarte delicată e aceasta, când ai în vedere nu numai importanța reală a cutărui învățământ, ci și inocența unor fetițe tinere.

Pentru predarea cunoștințelor de acest fel, de regulă se alege câte un medic mai în vârstă și cu sentimente creștinești. Mai bine însă e a angaja femeii medici.

Acest învățământ urmărește scopul de a lumina pe fete asupra chemării lor ca mame pentru sine, familie și neam; de ale inspira conștiința răspunderii din punct de vedere al maternității; stricăciunile morale, sanitare și sociale provenite din viața desordonată; — mai departe: de a combate „prostiile modei“ (Modetorheiten) cari ruinează viața tineretului feminin...

Nu mai puțin importantă este și instrucțiunea relativă la creșterea și îngrijirea copilășilor, atât din punct de vedere fizic, cât și din cel moral-educativ.

Spre acest scop se reîmprospătează cunoștințele din antropologie, propuse în clasele superioare ale școlii poporale. Apoi se dau sistematic cunoștințe cu privire la îmbrăcăminte, nutriția, somnul, mișcările și liniștea copilășilor; mai departe se tractează despre felul de a-i ocupa pe copii și despre morburile de copii ș. a.

Ceace e și mai de căpetenie, e că fetele sunt orientate în mod rațional asupra psihologiei copilului și asupra educației propriu zise a aceluia.

Se înțelege, că partea aceasta a învățământului nu are și nu poate avea caracterul unui curs superior de învățământ, ci este a ne mulțumi cu aceea, ca fiitoarelor mame să li-se deschidă ochii, spre a înțelege: ce se petrece în sufletul unui mititel!

Acest obiect de învățământ îl pot propune mai cu succes învățătorii căsătoriți și cu familie sau și învățătoarele, cari au avut în casa părintească prilejul de a îngriji frățiori și surioare mai mici.

III. *Sporirea cunoștințelor generale* încă este un scop urmărit prin cursurile din chestiune. Scopul acesta este urmărit prin următoarele trei mijlociri: învățământul pentru cultivarea limbei germane; istoria artelor și cântarea.

Învățământul limbei germane se face mai mult în mod practic; în jurul ocupațiilor și epistolelor, ce se dau elevelor a le pregăti, și în jurul lecturilor din literatură, cu deosebită tendință, de a face cunoscute cele mai bune opere literare.

Lucrările scripturistice ale elevelor se coreg cu elevele, avându-se în vedere punctele de mănecare: stilistic, gramatical și ortografic.

Temele scripturistice se aleg din domeniul vieții casnice, cu deosebire la misiunea de gospodină și de mamă.

Istoria artelor se propune de regulă în legătură cu istoria literaturii naționale, — când adecă este timp de ajuns și spre acest scop.

Instrucțiunea în cântare are de scop de a face, ca fetele să îndrăgească cântecul național.

Am arătat, în liniamente generale, un întreg program cultural, în serviciul căruia se pun zi de zi tot mai mult pedagogii puternice și cultei Germanii și întreagă opinia publică a ei.

Când va fi venit vremea oare și la noi pentru asemenea preocupății?!

Spicuitor.

Carnetul menajerei

Sos spaniolesc.

Pune două linguri de făină într'o cratiță unt proaspăt și las-o să se rumenească în amestecând mereu; adaugă-i zeamă de caștrage la o parte ca să fiarbă încet, adaugă încă șuncă, ceapă, bucățele de carne de vacă, niște ciuperci, sare, piper, pătrunjel. Când totul este fiert bine și scăzut, trece-l prin sită, scoate-i grăsimea de pe deasupra și servește la masă cu rasol de găină.

Nugat.

Iei 500 dramuri de migdale, curățe-le, și deja ge-le bine de apă, taie-le subțiri în lung și taie-le, pune-le într'o tigă și lasă-le pe foarte potolit, amestecând mereu cu o-ului, răgu-Pune în altă tigă 380 dramuri de zahăr, loc excel-lasă-l să se topească, amestecând mereu ne-am lingură; când zahărul este topit și va puțin și de față blondă frumoasă, pu migdalele în el; fizicul. steci bine și întinzi pe o formă unsă în unt, 8-60 lemn. Ca să nu te frigi întinzând pasta, căci Feller. bue întinsă pe când este caldă, te servești cu o lămâie.

Pentru a curăța marmura.

Iată un procedeu nou, care nu numai că face să dispară toate petele de pe marmură, dar o lustruește în așa fel, încât s'ar crede că este nouă. Pulverizați și amestecați bine împreună 2 părți de sodă, o parte de piatră poncie (gresie) și o parte de cretă. Treceți amestecul acesta printr'o sită fină, apoi adăugați-i puțină apă, atâta cât trebuie să se facă o pastă, care să aibă consistență. Cu pasta aceasta frecăți marmura și după ce ați frecat-o bine spălați-o în apă și cu săpun; marmura se va face ca nouă.

ECONOMIE — INDUSTRIE — COMERT

Divizarea muncii — O federală ce e pe cale de a se înființa

D. V. C. Osvadă într'un articol ce a publicat în „Tribuna“, făcând o revistă asupra băncilor românești spune: cam cine au fost aceia, cari le-au fondat, cine le-au condus în decursul timpului și cine stau în fruntea lor azi. Dânsul constată, că deși avem azi bărbați specialiști în ale băncii totuși la cărma acestor institute în general nu stau oameni de specialitate, ceace... favorul respectivelor institute. La un... spune că ar fi de dorit, să înțelegem și noi ce înseamnă *divizarea muncii*. Drept are d. Osvadă, dacă nu vom cerca să ne dăm seamă, că păcurariul oricât de priceput ar fi în branșa sa, totuși nu va ști să ne facă o ușe ori o fereastră, cu atât mai puțin va ști să ferece o roată, ori să potcovească un cal, atunci sunt zădarnice toate ostenețele noastre. Noi Românii imitând pe alte neamuri am făcut și am pus la cale multe lucruri bune, dar neavând oameni de specialitate la cărmă, începuturile au murit în stadiul copilăriei. Spre pildă înainte cu vre-o 15 ani s'au înființat reuniuni de consum (în formă de societăți pe acții) la Sibiu, Brașov și la Blaj. Scopul acestor institute era, ca pe de o parte să ne întărim economicște, dând un avânt neogotului românesc, iar pe de altă parte publicul românesc din orașul respectiv, precum și jurul să fie servit și conștient și bine. Frumos început!

Dar durere, reuniunile astea de consum, unele s'au stâns deja ca și cum nici n'ar fi fost, altele mai vegetează încă. De ce s'au stâns, de ce n'au succes?

Lipsa de oameni pricepuți la conducere. Direcțiunea, comitetul de supraveghere nici idee nu aveau cum se face controla într'o boltă sau într'un magazin. Conducătorul prăvăliei (Geschäftsführer-ul) știind, că cei chemați nu-l știu controla, când era la facerea inventarului, apoi trăgea un drăguț de inventar de le radea bar la toți acționarii, iar comitetul de supraveghere zâmbea cu mulțumire. Păi da, e meritul lor, c

întreprinderea merge bine! Lucru natural; să împărta dividendă, tantieme, premii la conducător și la celălalt personal.

Când colo, inventarul era fals. Se făcea cam așa: Toate mărfurile stricate, ori la articlii de modă, ca pălării, stofe, mărunțișuri și alte lucruri, cari nu se mai căutau, se scriu la inventar nu cu prețul lor real, care la ori ce caz era mai mic, ca prețul de cumpărare, ci se scriau cu prețul, care ar fi fost să se vândă *illo tempore* când era bună ori când era la modă marfa respectivă.

Patru-cinci ani au mers bine consumurile. Pe urmă, când conducătorul cel cu inventarul fals s'a săturat, își dă dimisia pe motivul, că e prea mare povară să conduci o atare întreprindere, s'a săturat de a fi supus, ar dori să încerce în mic de puteri.

Venia un alt conducător. Asta, fie, că era i cu suflet, fie, că nu-i plăcea meșteșugul ancesorului său, făcea un inventar mai drept și ce să vezi nici vorbă de venit și a scăzut chiar și valoarea nominală a acțiunilor. Așa am pățit-o cu consumurile.

Lipsa de oameni pricepuți la conducerea lor le-au dus în groapă înainte de a fi adus fructele, la cari să așteptau cei ce le-au înființat.

Azi e la ordinea zilei înființarea de tovărășii, laudă d-lui Osvadă, care mult a obosit și obosește necontentit pentruca ideea însoțirilor să prindă rădăcini la poporul nostru. Zilnic cetim la gazetă, că se înființează tovărășii pe la satele noastre.

Nu-i vorbă la conducerea tovărășiilor sătești nu se recere prea multă cunoștință de specialitate. Se recere însă, ca cei ce le vor conduce să aibă conștiință și suflet creștinesc, ceea ce nici nu va lipsi la preoții români, căci cam ei sunt urzitorii și conducătorii tovărășiilor sătești.

Cetim tot la ziare, că tovărășiile ce se înființează, toate aderează la înființarea unei federale, ce ar avea de gând să înfiripe reuniunea de agricultură din Sibiu.

Nu știu întru cât e adevărat, că numita reuniune dela Sibiu, a căreia merite pentru promovarea intereselor economice a poporului sunt de nețăgăduit, ar proiecta cu adevărat înființarea unei federale a tovărășiilor românești, și dacă da nu știu cum e proiectată, dar întru cât cunosc eu rolul și chemarea federalelor din Germania, cari sunt luate drept model în întreaga Europă, apoi susțin și eu ca și corespondentul „Tribunei“ (vezi „Tribuna“ nr. 39 pg. 8), că încă n'a sosit timpul să ne gândim la înființarea unei federale, până ce nu vom avea un număr mai mare de tovărășii. Și și atunci așa să întocmim lucrul, ca cei ce vor fi la cârma federalei, să fie pricepuți în ale cooperativei, altcum federala în loc să exercizeze un control cuminte și să servească, cu sfaturi înțelepte, țărâșii drumul și cuprindă, le-ar încurea și împiedeca cui ai în desvoltarea lor.

Și apoi iară, când va fi să înființăm federale să nu gândim, ca o federală să se extindă preste întreg Ardealul și țara ungurească, ci în o federală e cu minte să legăm numai tovărășiile dintr'un anumit ținut. Altcum federala nu-și va putea îndeplini chemarea fără ca să îngreuneze prea tare tovărășiile ce le-ar cuprinde. Tovărășiile din Germania plătesc anual câte 2-4 sute de mărci la federala ce aparțin, afară de asta mai plătesc și diurne revizorilor și experților ce se trimit din când în când pe la tovărășii. Acum să ne închipuim, că de pildă la Sibiu s'ar pune la cale o federală, a tuturor tovărășiile ce avem și ce să sperăm că vom avea. Tovărășiile ce le avem sânt mai mult un fel de încercări și cum puterile noastre sânt slabe nici nu putem aștepta, ca însoțirile astea să înflorească dintr'una, cine știe cum. Poftim leagă tovărășiile astea într'o *federală generală* și le impune taxe și diurne și apoi nu mai bine le dai gata. Profesorul dr. Genues dela Genossenschaftsschule din Darmstadt într'o conferință despre rolul federalelor ia în zeflema țările, cari voină să introducă tovărășiile sătești, înainte de a fi avut un număr mai mărisor de tovărășii s'au gândit la înființarea de federale și centrale. Dânsul numește atari federale *copii născuți fără vreme*. Nu vreau să supăr pe nime prin observările de mai sus, cu atât mai puțin vreau să trag la îndoială intențiile bune a acelor cari se gândesc deja de pe acum la înființarea unei *mari federale*, dar în interesul cauzei, cred, că ar fi bine să mai așteptăm vr-o 5-6 ani și apoi dacă cooperativele vor prinde rădăcini tari, ne pu-

tem gândi la federale mai mici, iar preste 20 de ani când să sperăm, că vom fi tari pe terenul acesta, atunci ne putem gândi la o centrală o federalălor.

Darmstadt, 6 Martie.

Adrian Oțoiu.

INFORMAȚIUNI

Arad, 11 Martie 1911.

De-ale noastre.

Convocare. „Reuniunea femeilor române din Arad și provincie“ își va ținea *adunarea generală* Duminecă în 12 Martie (27 Februarie v.) a. c. la orele 5 după amiază în locuința d-nei prezidente Letiția Oncu, din strada Petőfi Nr. 1.

Învităm la această adunare pe toți membrii și binevoitorii Reuniunii.

Ordinea de zi:

1. Raportul comitetului despre activitatea sa.
  2. Cenzurarea socoților de pe anul trecut.
  3. Darea absolutoarelor și stabilirea bugetului viitor.
  4. Eventuale propuneri.
- Invitări speciale nu se fac.

„Transilvania“. Această bancă de asigurare, a luat cu începerea anului acestuia, afară de combinațiunile ei numeroase de asigurare de până azi, încă și asigurarea de penziumi și asigurări cu parte la câștig în programul ei de operațiune. Facem atent publicul cetitor, asupra inserțiunei din numărul de azi al institutului nostru de asigurare din patrie, recunoscut deosebit de culant și avantajos.

Din străinătate.

Din Anglia. În casa de jos a Angliei în decursul desbaterilor asupra bugetului s'au întâmplat scene tumultuoase între guvernamentali și opoziție. Scene de felul acesta nu s'au întâmplat de mult în parlamentul celui mai constituțional stat.

Ședința a durat foarte mult și atunci din partea opoziției s'a făcut propunerea pentru amânarea desbaterilor. Secretarul de stat Churchill a făcut însă în numele guvernului o contra propunere, ca ședința să se țină și mai departe.

Faptul acesta a produs larmă între opoziție și guvernamentali, care a făcut imposibilă o desbatere a bugetului.

În cele din urmă a trebuit amânată ședința. În ziua următoare s'a continuat desbaterea în liniște și pe lângă interesul mare al deputaților.

Bugetul pentru marină n'a mulțumit în Anglia pe nimeni. Pentru opoziție este prea mică suma, iar liberalii sunt îngroziți de sumele oribile, ce le înghite acest buget.

Partea cea mai mare a ziarelor pretind, ca în locul celor 5 „Dreadnought“-uri să se fi edificat 8 pentruca să fie asigurată întâietatea Angliei pe apă. Să nu se fi făcut nici o cruțare în privința aceasta, căci în vistieria statului sunt bani de ajuns spre acest scop.

Altele însă pledează pentru o limitare a înarmărilor pe apă, de oarece și Germania cu tot zelul ei, are intenția să înceteze cu edificarea de vase de războiu.

Ar fi de dorit, ca să se facă o înțelegere în privința aceasta nu numai cu Germania, dar și celelalte state europene.

Constituția pentru Alsacia-Lorena. În chestia constituției pentru Alsacia-Lorena, se pare că totuși a rămas Reichstagul imperial învingător.

După declarațiile secretarului de stat Delbrück în comisia proiectului, guvernul nu este învoit să lase numirea și amovarea regentului pe seama senatului federal, dar este aplicat să concedă trei voturi Alsaciei-Lorenei în senatul federal. Prusia are în senatul federal din 58 voturi numai 17 voturi, dar practica a arătat, că statele federale mai mici din Nord, cari stau într'o anumită dependență cu Prusia, au votat tot-

deuna cu ea. Deoarece însă cele trei voturi pentru senatul federal se designează de către regentul denumit de împăratul, este foarte probabil, că prin aceasta s'a intenționat și mai mult întărirea Prusiei. Alsacia-Lorena va fi reprezentată în senatul federal, prin ceea ce nu stă de fel îndărătul celorlalte state federale. Între astfel de împrejurări se poate, că reforma va fi primită de Reichstag.

Alianță între Franța și Anglia. Spre liniștirea opiniei publice, ziarul „Liberté“ publică un articol, în care dă ca sigur, că sub auspiciile regelui Eduard deja s'a ajuns la o înțelegere între Franța și Anglia, referitor la o acțiune comună pe mare între Franța și Anglia.

În ce privește acțiunea comună pe uscat s'au început deasemenea pertractări diplomatice, cari însă de aceea n'au ajuns la un rezultat practic, deoarece s'au făcut mari schimbări în organizația internă a armatei engleze.

Un ospăț monstru la nunta de aur a unui miliardar. Miliardarul Adolf Busch din New-York, supranumit și „regele berei“, german de origine, cu ocazia nunței sale de aur, a dat la St.-Louis un ospăț monstru, la care au participat 6000 din lucrătorii întrebuințați în fabricile lui. S'au golit nu mai puțin de 100,000 sticle de bere.

Serbarea s'a anunțat printr'o salvă de lovituri de tun.

Busch a făcut nevestei o diademă de aur, încrustată cu perle și diamante, — pe care a plătit-o, la Paris, cu fabuloasa sumă de 2 și jumătate milioane franci.

Cu prilejul acestui jubileu, Busch a primit de la împăratul Wilhelm, o cupă de aur, artistic lucrată.

Din Camera Prusiei. În discuția asupra cul-telor deputatul Liebknecht, social-democrat pretinde libertate în manifestările religioase și separarea bisericei de stat. Părăsirea în masă a bisericei e un semn pentru chemarea bisericei la datorințele ei. Socialiștii sunt adevărații creștini. (Răsete).

Ministrul de culte Trott de Stolz îi replică și spune, că în discuții religioase s'ar putea observa mai multă precauțiune. Este neadevărat, că biserica a fost trasă tot mai mult în sfera de putere a statului. După o discuție nu prea demnă se amână desbaterea mai departe.

Vestea, că în urma noului proiect de constituție Alsacia-Lorena va primi trei voturi în senatul federal, a produs în toate părțile Alsacei mari mulțumiri. Toți bărbații politici cred, că Prusia a purces foarte bine în cazul de față preferând față de unele privilegii, compromisul mult dorit.

Românii din America și contele Apponyi. Să știe, că contele Apponyi, fostul ministru de culte al Ungariei în cabinetul coalițiunei, a ținut o serie de conferințe în mai multe orașe din Statele Unite, în care s'a încercat să arate marile libertăți din Ungaria.

Slovacii, Sărbii și Croații emigrați din Ungaria au demonstrat de mai multe ori contra contelui maghiar. În orașul Cleveland (Ohio) și Românii au făcut demonstrații.

La adunarea de protestare, ținută în acest oraș cu o zi înainte de sosirea contelui Apponyi, au luat parte 600 de Români, având 8 drapele tricolore românești și 8 drapele americane.

Când Românii au intrat în sala de întrunire, asistența a izbucnit în aplause furtunoase iar muzica a intonat „Deșteaptă-te Române“, care a fost ascultat de toți în picioare.

Oratorii au combătut acțiunea contelui Apponyi prezentându-l ca pe cel mai mare dușman al naționalităților din Ungaria.

Ziarul englez „Cleveland Leader“ scrie un articol, în care laudă foarte mult atitudinea Românilor, din partea cărora a vorbit d. V. Moldovan, redactorul ziarului „Românul“ (din America), arătând persecuțiunile, pe cari le-a îndurat în Ungaria din partea guvernului unguresc.

Comerciantul Ioan Aldea a vorbit în numele Uniunii societăților din America.

Pentru paza ordinei, poliția a trimis numai doi gardiști.

A doua zi s'a ținut o întrunire a Ungurilor, în care a vorbit contele Apponyi. Președintele adunării a cerut poliției 24 gardiști, dar a fost refuzat, trimițându-se numai doi.

Ultime știri

Mandatul dela Orăștie. *Primit prin telefon următoarele: Azi s'a pronunțat Curia în chestia petiției înaintate de către alegătorii partidului național român grupați în jurul entuziastului dr. Aurel Vlad în contra alegerii lui Farkas Pál. S'a ordonat cercetare pentru a se dovedi atât acuzele de corupție și de terorizare cuprinse în petiția alegătorilor români, cât și pentru constatarea contraacuzelor din petiția înaintată de alegătorii lui Farkas Pál. Cu cercetarea este încredințată Tabla reg. din Cluj.*

Mandatul dela Făgăraș. *Din Budapesta ni-se telefonează următoarele: Se știe, că împotriva alegerii dela Făgăraș, unde a reușit deputatul național d. dr. Nicolae Șerban, aderenții lui Iuliu Werner au înaintat petiție la Cameră, pentru agitație în contra Ungurilor, a integrității teritoriale a statului, în contra instituțiunii de drept a proprietății comune și private, în contra claselor sociale și a Ovreilor, mai departe pentru terorizarea alegătorilor, și în 11 puncte pentru diferite fapte contrare art. de lege XXXIII din 1874 și XV din 1899. Pentru agitație în 48 de cazuri sunt acuzați domni: dr. N. Șerban, dr. Al. Vaida-Voevod, vicarul Macavei, preoții și învățătorii.*

Desbaterea a avut loc la Cameră în în 7 Martie n. D. dr. I. Erdélyi, apărătorul d-lui Șerban a respins cele înșirate în hârtiile prezintate de dușmanii noștri și ai alesului Românilor.

Camera a încredințat cercetarea acestei afaceri deputatului contele Ștefan Lazar.

O rectificare. Dela bărbați vrednici de toată încrederea primit informațiunea, că cele publicate în Nr. 39 al acestui ziar, referitoare la purtarea neromânească a părintelui protopop Vasiliu Pop diu Surduc nu corespund adevărului, ci din potrivă d-nul protopop Vasiliu Pop a avut totdeauna purtare românească neescepționabilă...

Altă rectificare. În articolul III „Reuniunea de cântări din Brașov” s'a omis din eroare numele d-lui învățător Radu Prișcu, dintre membrii înșirați la vocea bas. Rog a rectifica aceasta în numărul cel mai apropiat. Cu stimă: V. Branște.

Fogazzaro. Antonio Fogazzaro noul din cei mai mari scriitori ai Italiei a pierit, în urma unei grele operații.

Și cecece a îndurat acest mare artist al prozei italiene pe patul de dureri ale sfârșitului, cu ce ar putea fi mai bine alăturat de cât cu clipele în care talentul lui era discutat?

Ca un poet mare, în stare să facă pe în-suși Carducci să-l admire — așa s'a manifestat Fogazzaro cu poeziile publicate în „Valsolda”, după ce „Miranda” îi desarmase pe toți denigratorii lui.

Apoi rând pe rând apărură „Piccolo mondo antico”, „Nalombra” și „Mistero dela poeta” — cele trei capodopere ale întâiei faze din activitatea de romancier a lui Fogazzaro.

Și cu cât se apropie mai tare de viața de toate zilele, cu cât i-se precisează mai bine contururile sufletești ale celor ce îl înconjoară, Fogazzaro începe să-și lărgească cadrul îmbrățișând întreaga viață a societății civilizate din zilele noastre.

De aci o revelație și o transformare. Omul politic începe să fie „cineva” în măsura în care poate concepe realizarea unor idealuri sociale largi; iar concentratul, tăcutul poet își lasă idealismul să se avânte spre mulțimea, pe care o înțelege și vrea s'o slujească.

Capodopera lui „Daniele Cortis” își taie drum larg în lume și cu el ajunge celebru marele scriitor.

x Ce e dușmanul vieții fericite? În ce fel o să-l învingem acest dușman? De întrebările astea două se ocupă fascicolul apărut în curând. Ca bucurie o trimite oricui gratis și franco, **Apoteca Kriegner**, Budapesta, Calvin-tér, în cazul când o cereți pe o simplă corespondență, provocându-vă la ziarul nostru.

x Prăvălie nouă de ceasornice și juvaericele în edificiul școlii de fete din strada Weitzer János. Prețuri surprinzător de mici. Serviciu prompt. Repararea oroloagelor se face pe lângă garanție. Se roagă de sprijin binevoitor, pururea gata de serviciu, **Vogel László** orologier și giuvaergiu. *Arad în edificiul școlii de fete din str. Weitzer János.*

x Astma, palpitațiunile de inimă de multe ori sunt rezultatul scaunului neregulat: zilnic jumătate de pahar de apă amară, naturală „Ferencz József” pe nemâncate, ajută cu efect circulațiunea sângelui stămpărând astfel congestiunea de sânge. **Apa „Ferencz József”** scrie renumitul medic de nervi, profesorul dr. Krafft-Ebing din Viena, o folosesc cu drag pacienții și efectul se arată deja la câteva ore după întrebuițare. Se capătă în prăvăliile de apă minerală și în apotece.

x Înțelegeți, că în contra catarului, răgușelei și a flegmei este într'adevăr un mijloc excelent Elsafluidul lui Feller. Și noi înșine ne-am convins, că de fapt vindecă dureri piept și de laringe, alină tusa și invioșează întreg fizicul. O duzină de probă cor. 5, 2 duzine cor. 8-60 franco. Se prepară exclusiv în apoteca lui Feller, Stubica, Centrale Nr. 122 (c. Zagrab).

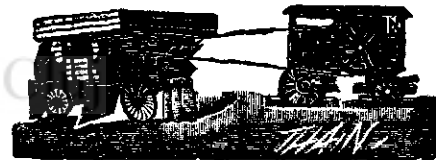
POȘTA REDACȚIEI

Cornel Teicu, Budapesta. Să ne comunicați adresa exactă a D-tale.

Redactor responsabil: Atanasiu Halmăgian.

DACĂ DOMNIATA

dorești să-ți cumperi un aparat montat cu motor bun perfect și de o productivitate deosebită

cu prețuri favorabile, sub condițiuni avantajoase, având garanție deplină, — adresa: SZÜCS ÖDÖN — eu o scrioarea cătră

SZÜCS ÖDÖN

BUDAPEST, VI., Nagymező-utca 66.

Întreprindere comercială de mașini industriale și economice, și firma va trimite preț-curent și eliminat de speșe — gratis.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

MAMA

— de Ernst Zahn —

Traducere liberă, autorizată, de dr. Horia Petra-Petrescu

(Reproducerea interzisă de autor)

(8) — Urmare —

Nu mai e de lipsă să încheie vorbele, chiar și de ar putea. Balbina știe totul dintr'odată. Pentru o clipă cască ochii mari, apoi se uită tot așa de liniștită ca mai înainte. „Așa — așa — da. o să i-o spu”, îi răspunde ea, se întoarce și o lasă pe Tereza, care o urmărește cu ochi mulțămitori mai întâi, fiindcă nu a disprețuit-o, după cum a așteptat ea poate, a doua oară, fiindcă Balbina e cunoscută, că ține, ce promite odată.

Bătrâna se întoarce spre casă. Respiră greu. Și asta! Puțin mai lipsește și e peste puterile ei! Acasă își vede de lucru, face orînduiala unde rămăsese de dimineața neorînduiala, pregătește prînzul simplu, pe când gândurile se fugăresc prin capul ei. E în curat, în curând, nu o să-i poată ajuta bieteii Tereza, cel puțin nu așa, cum vrea ea! Să fie bună bucuroasă, cerșitoarea, că nu o ia de nevastă — Gheorghe! Ar putea să vadă frumoase lucruri. O să trebuiască să o sprijinească altfel, după ce se va fi dus Gheorghe. Pe când își bate încă capul de soartea celei înșelate și se hotărăște, că vor ajuta-o din

răspuțeri, ea și Tobias, sosește acesta dela lucrul câmpului acasă, la mâncare, întră tăcut în casă, își atâră rocul în cui și se așează la masă. În bucătărie, unde stă, poate să audă Balbina toate și simte cum nu are Tobias firea respicată și liberă de mai înainte, ci are în umblet și în felul de a fi ceva apăsător, ceva sperios, ca la unul care duce frica înfruntării. Când pășeste ea în odaie, ridică el capul. „Încă n'a venit?”, întrebă el cu jumătate glas, se uită sfios — de jur împrejur, dacă nu e fiul, de care întrebă, în vre-o ușe.

Balbina îi răspunde și se lasă față în față cu el. Amândoi așteaptă o clipă. Poate că vine Gheorghe la mâncare.

— „A pachetat?”, întrebă Tobias.

— „Nu”, zice Balbina.

„La urma urmei iar nu pleacă.”

— „Atunci mă duc la directorul poliției.” După ce a zis Balbina vorbele astea, stau amândoi fără să zică o vorbă câtva timp, fiecare cu gândurile sale. Apoi povestește nevasta de fata pe care a întâlnit-o. Părinții nu se mai tânguesc nu oftează, stau numai cu privirile seci și cu fețele lungite, unul în fața celuilalt, luptându-se la olaltă cu supărarea, care li-o pricinuește fiul lor, înghițând nodul în tăcere. Gheorghe nu se arată, Balbina aduce supă și amândoi apucă să mănânce.

Ziua trece ceas de ceas, după cursul ei regulat. Tobias petrece ziua lucrând jur împrejurul casei, Balbina înlăuntrul ei. La aceeași masă, unde și-au așteptat copilul la prînz, se întâlnesc

cei doi bătrâni din nou. Gheorghe pare că nu vrea să se arate nici acum, după ce nu s'a arătat ziua întreagă. Bătrânii încep să mănânce răsuflând odată liniștiți. Răsuflă liniștiți acuma de câte ori e dus fiul lor.

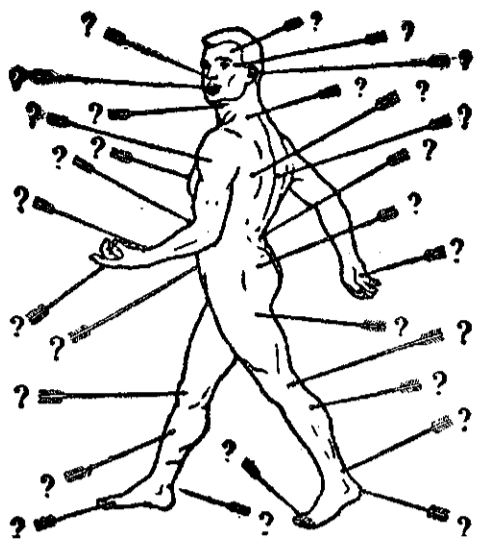
Noaptea e neliniștită. S'a pornit un vînt spre seară, a cărui putere crește în fiecare ceas. Odată trece fluierând pe dinaintea ferestrelor și sare în spre vale, de ai crede, că dispare o vulpe, care urlă între pereții munților. Apoi se aruncă din nou cu o smăncitură sălbatică spre casă, ca o stîncă, care se ciatină, de trosnesc și gem păreții. Dar vîntul nu atinge liniștea celor doi bătrâni. Dinpotrivă, aduce aminte lui Tobias, care e un vîntător mare, sosirea toamnei și apropiatul început al vîntătorii.

Pentru o clipă își regăsește buna dispoziție, amintește, că licența de vînat e în anul acesta mai ieftină decît în alte dăți și mîngăie cu privirile pușca lui cu două țevi, pe care o ține totdeauna încărcată în colțul odăii, fiind că se țirăsc pe lângă casă noaptea vulpi și alte fiare sălbatice. Vîntătorul, care renaște pentru câtva timp în el, dă la o parte apăsarea; de care a fost părtaș și, umplându-și pipa, povestind cu Balbina, revine ceva din liniștea, din prietenia, care a domnit ani îndelungați în odaia asta, înainte de a veni Gheorghe.

Ssst! Iară vine vîntul. În urma loviturii urmează o plesnitură.

— „A deschis vîntul ușa casei”, zice Balbina și se ridică. Dar de-odată se dă ușa

Te doare ceva?

I. Renumitul „Fluidul Elza“ alui Feller e, după experiențele noastre liniștitoare de dureri, vindecător, încetează durerile; repede și sigur vindecă reumă (spure), slăbire de nervi, junghieri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amorțeală, durere de ochi, migrenă și multe nepomenite aci. Fluidul Elza al lui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală, catar, dureri de piept și gât și morburii din curent ori răceală. Adevărat e numai dacă de sticlă este numele „Feller“. — 12 sticle mici sau 6 mari, ori 2 sticle speciale, K. 5 franco.

II. Vestim apoi, că lumea folosește cu efect distins și sigur Pilulele-Rebarbara de mână alui Feller, contra durerilor de stomac, sgâr-ciuri, lipsă de poftă, arsuri de fiere, greață amețelă, răgăeli, haemeroide și alte conturbări de mistuire. — 6 cutii franco cu 4 cor. — Să ne ferim însă de imitațiuni și să adresăm acurat așa:

Eugen V. Feller, apotecar.
Stubica, Centrala 122 (comit Zagrab).

Városmajor - Sanatorium și Hydrotherapie

... 26 odăi aranjate cel mai modern. ...
Supraveghiere medicală continuă (constantă).
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Bulevardul Ferencz-körút 29.
Director-șef: **Dr. A. Cozmutza.**
Consultățuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.
Telefon 88—99.

Frații Fischer

fabricanți de pânză de sârmă, de împletitură pentru gard, de site
— și de saltele de sârmă —

Arad, str. József főherceg nr. 8.

Fabrica: str. Kossuth nr. 45. Telefon 557.

Recomandă în atențiunea binevoitoare Onor. public magazinul său bine asortat cu tot felul de obiecte de specialitate cu prețuri afară de orice concurență.

Preț-curent la dorință să trimită gratuit.

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

**Recipise de amanet,
aur, argint sdrobot și bijuterii.**

**Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.**

Arad, str. Weitzer János.
(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

Cele mai noi susceperi de
**plăci pentru
gramofon:**

Hulló falevél

din „Ezigányszerelem“ și din
□□ „Balkáni hercegnő“ □□

se capătă la

Koch Dániel

Arad, str. Deák-Ferencz.

Vis-à-vis de hotelul „Crucea albă“.

O greșală colosală

a făcut cel ce a întrebuițat în mod ușuratic pentru vindecarea reumatismului, a podagrei, a paraliziei, a furnicării, junghierilor, durerilor săgetătoare, durerii de spate și mijloc, sfâșieri de oase, etc în loc de

REPARATOR

veritabil de **KRIEGER**, vre-o imitațiune de nici o treabă. — Vă recomandăm deci grabnic, tuturor celor ce sufer de reumă, de dureri cauzate de răceală și curent ori de alte boale amintite, să întrebuițeze îndată

Reparator-ul de Krieger,

care e preparat exclusiv în laboratorul lui **Krieger, Budapesta, Baross-u. 3.,**

deci acolo aveți să vă adresați, comanda. Sticla mică 1 cor., una mare 2 cor. Cu posta 5 sticle mici francate 5 cor., ori 3 mari 6 cor. cu rambursă, ori trimițând prețul înainte.

Acest leac excelent cunoscut, întrece toate spirturile (franzbrantvein) existente, căci deja la prima frotare vindecă și nu numai că alină, ba chiar curmă durerea.

La cumpărat să fiți atenți, nu cumva să vă dea imitațiune!

La librăria:

H. Zeidner, Brașov

se află a doua carte pentru deprinderea „Limbei maghiare“ de Koós-Goldiș, edițiunea III-a 1910, aprobată de înaltul min. reg.-ung. de culte și instrucție publică sub nr. 120946 din 1 nov. 1910. — Prețul legat 40 fileri. A apărut „Geografia“ pentru școalele populare de **Dr. N. Pop**, ediția X-a din anul 1911 complet prelucrată și îngrijită de directorul de școală **Pompiliu Dan**, Zernești. Cartea este întocmită după receririle celui mai nou plan de învățământ și este înaintată la minist. spre aprobare. Provăzută cu charta colorată a Ungariei costă numai 60 fileri. Domnii învățători primesc după trimiterea à 20 fileri câte un exemplar gratuit dela: **Librăria H. Zeidner, Brașov**

odăii la oparte și Lena aleargă înlăuntru, ca mână de vânt.

— „Cum — tu aici?“ îi zice Balbina.

Lena e palidă ca moartea și totuși îi stă sudoarea pe fața rotunjoară. Din cozile, pe care le poartă în jurul capului, s'au desprins șuvițe răsboinice, multe, cari îi atâră din toate părțile în față. Din trei pași e la bunică-sa, a cărei braț îl apucă cu mâinile tremurătoare. — „Vine — vine — unchiul! — A fugit după mine până la Erstmatt! A vrut să mă ia acasă!“.

— „Gheorghe?“ întrebă Balbina.

Lena nu aude și nu vede de teamă. „A amenințat pe mătușa! Am fugit aici“, povestește ea într'o grabă nebună. „Ce să mă fac? Unde să mă duc?“ întrebă apoi din nou.

Balbina o dă la o parte, iese afară și închide ușa casei. Când se întoarce, fața ei liniștită e așa de albă ca cea a Lenei, iar nasul ei mare pare ascuțit, ciudat.

— „A beut prea mult“, să tăguie Lena din nou, completându-și povestea.

Tobias s'a sculat și face câțiva pași neliștit și nesigur, încoace și încolo.

— „Dute acolo“, zice Balbina fetei, arătând odăița de lângă odaia, unde a dormit Lena ieși; și după ce a intrat Lena înlăuntru, închide ușa cu cheia și o scoate. Apoi stau amândoi, Tobias și Balbina, și ascultă.

— „E în stare să crape ușa“, zice Tobias. Glasul lui e nesigur.

Femeia nu răspunde, stă cu mâna răzimată

de masă, cu capul aplecat înainte și pare că ascultă mereu.

— „Poate e mai bine să chiem pe vânătorul nostru“, începe Tobias din nou.

— „Ca să dai în drum peste el — peste Gheorghe“...

Balbina nu se întoarce, dându-i răspuns, de loc, stă tot așa plecată și totuși înaltă, la masă, în haina ei neagră, cu capul ei alb și cu sprâncenele negre, îmbinate. Acum tresare puțin. Afară așcrâșnit poarta grădinii. Poate că a fost vântul, care aleargă tocmai pe dinaintea casei.

— „Aicea-i“, zice Tobias.

Afară apasă unul pe clanța ușii.

Balbina stă pe loc, ca mai înainte. Tobias dă cu mâna neliștit, întâiu într'un smoc al bărbii, apoi în celalalt. „Ce mai secătură de om!“ murmură el în sine.

Cel de afară sgâlțâie clanța. „Deschide-ți!“ Acum dă cu piciorul în ușă.

Balbina deschide o fereastră. „In noaptea asta nu se mai deschide. Fii cuminte! Dormi în birt!“

— „Deschide ori de nu“ urlă Gheorghe afară. Din nou lovește cu piciorul greu în ușă, apoi pare că se aruncă asupra ei cu întreaga lui putere. Țățânile trosnesc, lemnul se preface în aschii.

— „O deschide“, zice Tobias scurt, cu jumătate de glas.

Balbina iese afară și deschide. Ți-se pare, că a crescut. Intră pe ușă, așa, încât i-se pune în drum.

„Nu nenoroci pe toți, mă“, zice ea scurt și apăsă

Gheorghe, mare și sdravăn, cum e el, o dă în lături. Ea îi simțește răsufletul, care e plin de miros de vin. Omul întreg miroasă a vin. Când pășeste lipit după el în odaie, vede cât de încălzită îi e fața. Părul și musteața strălucesc umede, în ochii lui lucește pofta.

„A venit înlăuntru?“ întrebă el și se duce îndată spre ușa odăiței de-alături. „Aha, aicea e“, zice el, când o vede incuiată.

De o parte pășeste Tobias, de cealaltă Balbina, între el și ușă.

— „Du-te de-aici, pentru Dzeu“, zice bătrânul, Balbina și-a răzimat mâinile înapoi de stâlpul ușii și se uită fiului ei în față. E aceeași privire, pe care a ațintit-o de atâtea ori asupra lui. Ca și când ar crește femeia slabă, cu oasele tari, cum stă așa, la stâlpul ușii.

Gheorghe pare pentru o clipă un taur, care se pregătește să lovească. Toate patimile îi lucesc în față. „Lăsați-mă înlăuntru“, murmură el arțăgos.

— „Nici mort“, zice Tobias.

— „Afară cu ea. Eu poruncesc“

— „Ce vrei cu fata?“ întrebă bătrânul. Încă odată să codește Gheorghe cu asaltul. „Vreau să o am“, găfăie el. „Trebuie să iasă și așa vrea să văd, de nu 'mi stă, dacă 'mi place mie așa!“

(Va urma)

„Drăganul“, institut de credit și economii în Beiuș.

AVIZ.

Adunarea generală a institutului de credit și economii „Drăganul“, ținută la 28 Ianuarie st. n. 1911 a hotărât asupra urcării capitalului social, dela 200000 cor. la 400000 cor. prin emiterea alor 2000 acții în valoare nominală de câte 100 cor. Pentru îndeplinirea acesteia hotărâri adunarea generală însași a luat unele măsuri, pe când altele au fost încredințate bunei chibzuiei a direcțiunii. Bazați deci pe rezoluțiunea și totodată pe autorizația, primită dela adunarea generală, și invitându-Vă la subscrierea acțiilor din emisiunea nouă, ne luăm voie a Vă comunica următorul

plan pentru noua emisiune de acții.

1. Capitalul societar al institutului de credit și economii „Drăganul“, societate pe acții în Beiuș, se va spori prin emiterea alor 2000 acții nouă în valoare nominală de câte 100 cor. cu 200000 cor., astfel capitalul societar va fi acum 400000 cor.

2. La plasarea acestor acții vor fi preferiți acționarii vechi, — asigurându-li-se dreptul de a putea cumpăra atâtea acții nouă, câte acții pose din prima emisiune, întru cât acțiunile lor vechi le vor prezenta la cassa institutului până în 1 Aprilie st. n. 1911, — și întru cât deodată cu prezentarea acestora vor plăti 30 cor. din prețul fieștecăreia acții nouă.

3. Actuali acționari ai institutului au dreptul de a cumpăra pentru 110 cor. o acție nouă, din care sumă cor. 100 se vor transpune la capitalul social, iar 10 cor. la fondul de rezervă.

4. Întru cât acționarii actuali până în 1 Aprilie 1911 st. n. nu și-ar reclama acest favor și drept de întâietate și nu ar împlini condițiunile de sus, — acțiunile rămase astfel neoptate se vor vinde prin direcțiune după buna ei chibzuială, însă nici o acție și nici într'un caz mai ieftin decât cu cor. 110.

5. Acțiunile nouă, după achitarea prețului întreg, — începând însă numai din 1 Ianuarie 1912 st. n. — vor avea toate drepturile și beneficiile acțiunilor vechi.

6. După ratele plătite institutul va solvi 5%, iar după ratele restante va plăti 10%. Institutul își rezervă însă tot dreptul de a proceda față de restanțieri conform statutelor și în înțelesul §§. 10 și 11 din statut. Dacă cineva are o altă adresă decât cea publicată în foaia oficioasă a institutului nu și-ar putea cere plata acțiunilor plătite.

7. Pentru achitarea prețului acțiunilor nouă se fixează următoarele modanșuri:

a) până în 1 Aprilie 1911 se plătește pentru fieștecăre acție nouă	Cor. 50—
b) „ „ 1 Iunie „ „ „ „ „ „ „ „	20—
c) „ „ 1 August „ „ „ „ „ „ „ „	20—
d) „ „ 1 Oct. „ „ „ „ „ „ „ „	20—
e) „ „ 1 Dec. „ „ „ „ „ „ „ „	20—

8. Asupra condițiunilor de plătire ale acțiunilor rămase neoptate și vândute eventual la neacționari — va hotărî direcțiunea.

Pentru a înlesni reclamarea favorurilor asigurate vechilor acționari, alăturăm un formular de declarațiune, rugându-Vă, să iscăliți act anexând acțiunile vechi, să-l trimiteți mai târziu până'n 1 Aprilie 1911 st. n. pe adresa institutului. Acei acționari, cari vor prezenta în persoană, acțiunile vechi la cassa institutului, optând verbal acții din emisiunea nouă, nu au trebuință de formularul alăturat.

Dat în Beiuș la 5 Februarie 1911 st. n.

Direcțiunea.

Banca generală de asigurare mutuală „TRANSYLVANIA“ Sibiu, str. Cîsnădiei 1-5 (în casele proprii).

Acceptează asigurări asupra vieții omului în cele mai variate combinațiuni, pe lângă premii solide și în condițiuni culate. — Să recomandă ca deosebit de avantajoasă încheierea unei asigurări pe caz de moarte și cu termen fix, după cel mai nou tarif introdus, **tariful X. c), la care este garantată o scădere de 3% a premiilor anuale.** De pildă:

O persoană în etate de 25 ani asigură suma de K. 10'000 după acest tarif, plătită imediat după moartea ei, cel mai târziu după 30 de ani. În cursul celor cinci ani primi premiul la aceasta asigurare va face K. 965'20. De aci încolo însă premiul scade cu 3% anual, astfel:

după anul 5-lea cu $5 \times 3\% = 15\%$ după anul 15-lea cu $15 \times 3\% = 45\%$
 „ „ 6-lea „ $6 \times 3\% = 18\%$ „ „ 25-lea „ $25 \times 3\% = 75\%$

Va să zică persoana asigurată va plăti în anul al 26-lea numai un pătrar din premiul cu care încet în al 27-lea an și mai puțin, etc.

Aceste reduceri nu atarnă de profitul curat referitor, ci cum s'a amintit mai sus, sunt garantate prin bancă. Întreg premiul prestat face în urma acestor reduceri chiar și după o durată de 30 de ani a asigurării K. 6300. — pentru care sumă se achită un capital de K. 10'000. Dacă însă moartea asiguratului s'ar fi întâmplat mai înainte, banca ar fi plătit erezilor K. 10'000 — iar ca premii s'ar fi plătit și mai puțin decât K. 6300.

Prospecte și informațiuni asupra acestui tarif, cum și asupra tuturor celorlalte tabele, se dau în orice timp prin Direcțiune și prin reprezentanții ei cu toată prevenirea.

Reprezentanța pentru Arad se află la D-nul Iuliu A. Herbay, strada Szécsenyi Nr. 1.

Acquisitori se caută pretutindenea.

Fiți atenți la firmă!

De astădată publicul — din cauza marei aglomerații de mărfuri — va putea cumpăra ieftin. Spre orientare las urmeeze un scurt extras:

Cămăși tricot, cuptușite cu plisă dela	75 cr.	Cătrînțe	25 cr.
Pantaloni tricot, „ „ „ „ „ „ „ „	75 „	Jambiere pentru femei	75 „
Cămăși fine pt. bărbați	99 „	Ghete femeiești de iarnă	60 „
Cămăși fine bărb. cu pieptul de mătase	120 „	Umbrele de mătase (ottoman, extrafine)	165 „
Guleri în toate formele	13 „	Bonete elegante	100 „
Manșete colorate sau alae	19 „	Galoși	125 „
Ismene fine	45 „	Mănuși de piele	90 „
Mănuși de piele	50 „	Corsete fine	48 „
Gramafioane	8 fl.	Geantă de mână pt. dame	25 „
Plăci dupe, diametru 26 cm.	90 cr.	Trico pentru copii	30 „
Păpuși	275 „	Ciorapi (patent)	15 „
Ploiere de mătase pt. domni	170 „	Haine de trico pt. fete	75 „
Ghete cu talpa dublă pt. domni	60 „	Îmbrăcăminte de iarnă	120 „
Bretele	25 „	Ghete cu șirete pentru copii	55 „
Cămăși de pânză fină pentru femei	55 „	Bretele pentru copii	04 „
Corsete brodate	81 „	Șăpci tricotate pt. băieți	82 „
Cămeși tricotate pentru femei	50 „	Batiste pentru copii	04 „
Trico pentru femei	59 „	Mănuși împletite de iarnă	15 „
Ciorapi de iarnă femeiești	25 „	Jambiere pt. copii	25 „
Mănuși tricotate și căptușite pt. femei	20 „	Galoși pt. copii	90 „

Depozit de haine de iarnă pentru copii, jucării; cele mai frumoase obiecte dela 25 — Geamantane din piele americană dela 65 cr. în sus. — Geamantan cu cute d 225 cr. în sus. — Corfițe de piele de târg dela 30 cr. în sus. — Serviz pentru persoane pentru vin, bere și rachiu dela 90 cr. în colo. — Fructiere cu 6 tâlgeri dela 90 cr. în colo.

Afară de acestea vă stau la dispoziție cele mai frumoase obiecte ocazionale argint china, cu prețuri fabuloase. — Depozit de jucărele și căruțe de păpușe. — M sortiment de cordoane de gumă cu cus. aur și mătase cca 50 cr. Plăci de gramafon preț de 1 fl. — Mănuși, imitație de piele cu căptușală fină 35 cor. — Asortiment de boa și manșoane.

Pentru comoditatea publicului, am aranjat clinica de păpușe, în care se vindec toffelul de păpușe și să pregătesc modele.

Fieștecăre cumpărător are favorul de a-și mări o fotografie

Asortiment de căruțe pentru păpușe dela 4 fl. 75 cr. în sus.

Toate se capătă în bazarul de concurență din edificiul trului, vis-à-vis de cei 13 martiri, a lui

REICH ELA

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák Ferencz 33.

Asortiment bogat în revizite de scris pentru cancelarii, hârtie albă de scris, hârtie concept, penițe, cerneală, creioane, ș. a., tipărituri pentru avocați și socoțile bisericești. Cărți de literatură, pedagogie, filozofie, teatru, poezii, nuvele și romane. Acomodate pentru bibliotecile parohiale și școlare.

Revizite bisericești ca: Ornate, prapori, icoane, ripide, crucei pe altar și portative, litier, potire de bronz și argint, prășnicare, cădelnițe, candelă, brâne și pălării preoțești, precum și toate cărțile bisericești.

Revizite școlare fizice conform articolului de lege XXVII. din 1907, hărțile geografice necesare în școlile populare. Tablouri istorice. Registre pentru comercianți.

La cerere trimite catalogul gratis și franco.

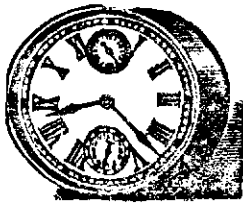
La Librăria diecezană, Arad

se capătă

MINEILE

pe 12 luni, în 12 vol. legate în pele cu copcii, 1 vol. 14.50, toate volumele Coroane 172.

Az aradi vár és a Brandes-féle ár között Nincs semmi kár.

Oroloage noi pe lângă garanță de 5 ani.

Reparări se fac pe lângă garanță de 3 ani.

Comenzile se execută ieftin și prompt. — Cei cari se adresează cu provocare la acest ziar primesc 5% rabat.

Cine

dorește să cumpere ieftin și bine.

Cine

dorește să cumpere ciasornic bun și ieftin (pe lângă garanță de 5 ani.)

Cine

dorește reparări bune și ieftine (pe lângă garanță de 3 ani).

Cine

dorește să cumpere articlii ieftini de aur, argint și dublé

să meargă la firma

BRANDES D.

orologier artistic Chronometer, giuvaergiu și optic,

Arad, Andrásy-tér Nr. 8. (Vis-à-vis de biserica Minorităților)

sau

la filială

Strada Fábrián László (mai înainte — Miksa) Nr. 1. (în apropiere de gară).

„VICTORIA” institut de credit și economii societate pe acții în Arad.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Victoria” prin aceasta se invită conform §-ului 17 din statute la

a XXIII-a adunare generală ordinară

care se va ține în Arad, la 19 Martie st. n. 1911 la 10 ore înainte de amiază în localitățile institutului (Calea Archiducele Iosif Nr. 2.)

OBIECȚELE:

1. Raportul direcțiunii și al com. de supravegh. și stabilirea bilanțului.
2. Deciderea asupra distribuirii profitului curat.
3. Urcarea capitalului societar prin o nouă emisiune de acții.
4. Chestiunea de fuzionare a inst. „Lunca” cu institutul nostru.
5. Modificarea statutelor (§§, 6. 24. 31 și 58).
6. Alegerea a doi membri în direcțiune.
7. Alegerea unui membru în comitetul de supraveghere.
8. Alegerea censorilor institutului.

Domnii acționari, cari doresc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotențiași, în senzul §-ului 22 din statute, sunt rugați a-și însinua la acțiune dreptul lor de participare la adunarea generală și eventual dovezile de plenipotență, cel puțin în 24 ore înainte de adunarea generală.

Arad, 10 Martie 1911

Direcțiunea institutului.

Activa.		Contul Bilanțului.		Pasiva.	
		Cor.	f.		
Casa în număr	244313.87			Capital societar: 6000 acții à 200 cor.	1200000
Bon în Giro-Conto la Banca Austro-Ungară	478862.03	723175	90	Fond general de rezervă	1000000—
Capitale elocate la alte bănci		163524	66	Fond special de rezervă	44543.80
Cambii		14096713	15	Fond de penziuni	165430—
Împrumuturi hipotecare		2636190	—	Depuneri spre fructificare	1209973.80
Împrumuturi de cont-curent cu acop. hipot. și de efecte		380288	65	Depozite de casă	108414.84
Avansuri pe efecte		52302	—	Cambii reescontate	4804310.52
Efecte proprii:				Contribuție restantă la depuneri	26070.98
500.000 Cor. nom. oblig. comunale cu 4% „Pesti hazai első takarékpénztár-egyesület” à 90.— C.	450000—			Dividendă neridicată	1810—
100.000 Cor. nom. scris. func. cu 4½% „Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár” à 96.— C.	96000—			Diverse conturi creditoare	30344.13
24.500 Cor. nom. oblig. cu 4½% „Hazai Bank részvénytársaság” à 96 C.	23520—			Interese tranzitoare anticipate	203041.10
20 buc. acții „Banca Austro-Ungară”	à 1600 C. 32000—			Profit transpus din anul 1909	9741.05
100 „ „ „Ústredni banka ceskych sporitelien” Praga	à 400 C. 40000—			Profit net	228595.52
50 buc. acții „Magyar pénzügyintézetek közp. hitelbankja r. t.”	à 1000 C. 50000—				
10 buc. acții „Magyar Automobil r. t. Westinghouse rendsz.”	à 400 C. 4000—				
60 buc. acții „Hungaria” aradi pamutárugyár r. t. cu solvire de 70%	21000—				
Acții dela diverse bănci și întreprinderi	108670—	825190	—		
Casele institutului din Arad, calea arhid. Iosif Nr. 1 și 2, casa filialei din Chișineu și alte realități		464761	70		
Diverse conturi debitoare		23059	96		
Mobilier	15058.88				
după amortizare	6058.88	9000	—		
Interese tranzitoare restante		13549	20		
		19387755	22		
					19387755.22

Debit.		Contul Profit și Perderi.		Credit.	
		Cor.	fil.		
Interese pentru depuneri		493138	46	Venitul transpus din anul trecut	9741.05
Interese de reescont		182057	04	Interese:	
Spese:				dela cambii	883021.37
Salare		72337	76	„ împrumuturi hipotecare	174097.94
Bani de cvartir		11985	42	„ împrumuturi de cont-curent	13071.58
Imprimare, diverse plăți, spese de birou		40467	17	„ avansuri pe efecte	3141.83
Porto		8586	66	„ capitalele elocate la alte bănci	3746.35
Chirie		5412	50	„ efecte proprii	38926.23
Marce de prezență		3000	—	Chirii și alte arânzi	1116005.30
Contribuțiune	54823.51			Provizțiuni și alte venituri	19736.81
10% dare de depuneri	49313.84	104137	35		20034.65
Amortizare din mobilier		6058	88		
Profit transpus din a. 1909	9741.05				
Profit net	228595.52	238336	57		
		1165517	81		
					1165517.81

Arad, la 31 Decembrie 1910.

Dr. Nicolae Oncu, m. p.
dir.-executiv.

Sava Raicu, m. p.
secretar.

Ioan Moldovan, m. p.
contabil.

DIRECȚIUNEA:

Mihaiu Veliciu, m. p.
președinte.

Roman R. Ciorogariu, m. p.
vice-președinte.

Vasile Mangra, m. p.

Dr. Nicolae Ciaclan, m. p.

Petru Truția, m. p.

Traian Vățianu, m. p.

Dr. Aurel Demian, m. p.

Axente Secula, m. p.

Onorată adunare generală!

Pe baza dispozițiilor paragrafului 195 din legea comercială și în urma dispozițiilor din statutele institutului, ne luăm voie a Vă prezenta în următoarele rapoartul despre anul de gestiune 1910.

În decursul acestui an am ținut mai multe ședințe, am scontrat toate ramurile de operațiune ale institutului „Victoria” atât la centrală, cât și la filiale, și pretutindenea am aflat ordine și punctualitate exactă.

Bilanțul, contul „profit și pierdere”, precum și inventarele prezentate din partea direcțiunii, confruntându-le cu registrele principale și auxiliare bine conduse, le-am aflat în ordine și într-o toate exacte.

Pe baza acestor constatări, propunerea Direcțiunii, referitoare la împărțirea venitului curat din acest an, de 238.336 coroane 57 fil. precum și celelalte propuneri din parte-ne le primim și le recomandăm și onoratei adunări generale, spre primire.

În fine rugăm On. adunare generală, să binevoiască a da absolutoriul pe anul de gestiune 1910 atât direcțiunii, cât și comitetului de supraveghere.

Arad, la 10 Martie 1911.

COMITETUL DE SUPRAVEGHERE:

George Feier, m. p.
președinte.

Nicolae Marcu, m. p.

Dr. Sever Ispravnic, m. p.

Dr. Cornel Ardelean, m. p.